

ES SAIG

ALGAIDA - NÚM. 165 - SETEMBRE DE 1994 - PREU: 150P

Aquesta foto, cedida per Bernat Sastre, fou feta aproximadament l'any 1931. Hi podeu veure una part dels al.lots que anaven a escola a Pina amb el mestre Francisco Jara Martínez. Es va fer a una excursió al molí d'aigua; al fons s'hi veuen uns al.lots de Montuïri.

Els vos identificam:

1ª fila: Gaspar de Son Ribes, Bernat Miquelet, Toni Perull, Andreu Bernadí (+), Gaspar Seguí (+), Llorenç Barca (+), Josep Corró i Tomeu Putxet (+).

2ª fila: Tomeu Escolà, Gorito de Can Verd, Toni de Son Corró (+), Miquel Reió i Joan Campet.

3ª fila: Toni de Son Ribes, Pep de Son Ribes, Guillem Xiscos, Joan Cucullada, Miquel Ferrer, Valentí Petit (+) i Tomeu Bou.

4ª fila: Toni Quistó (+), Toni Cunill (+), Bernat Sastre, Tomeu Conet i Toni Jordà.

EDITORIAL

ALGAIDA I EL PLA GENERAL DE CARRETERES

Fa dos mesos ens preniem unes curtes vacances i ens despedim parlant de calor i d'incendis forestals; ara podríem reprendre el fil exactament per on el deixàrem, perquè no s'ha acabat la calor ni tampoc els incendis. L'estiu ha estat molt feixuc, amb una calor aclaparadora. Sembla, això sí, que haurà resultat molt bo pel que fa al turisme i a l'entrada de divises.

Però els darrers dies d'agost la notícia que ha commogut el poble ha estat el Pla de Carreteres tramès pel Govern Balear per a exposició pública i que afecta negocis, particulars i la pròpia fesomia del poble. No entram en detalls de com ens afecta perquè ja ho fa l'Ajuntament en aquestes mateixes planes en la informació que mensualment ofereix. Són, en resum, la desviació de la carretera de Manacor i la de Llucmajor.

Es tracta de solucionar dos problemes que tots coneixem: és perillós el tram de carretera de Manacor des de la Gasolinera fins a Cal Dimoni i és problemàtica -més que perillosa- la travessia de la carretera de Llucmajor per certs carrers del poble. Tots coincidim que es fa necessari resoldre aquesta situació.

Ara bé, la impressió que fa el Pla presentat és que s'han fet uns traçats ideals sobre un mapa, amb un desconeixement notable del terreny, i sense preveure les conseqüències de tot tipus que l'execució del Pla representaria.

Pel que fa a la desviació de la carretera de Manacor, és inqüestionable l'impacte econòmic que significa per a molts d'establiments. I si Algaida ha basat bona part de la seva economia en el negoci de la restauració (és un fet, ens agradi o no), seria absurd permetre que decaigui.

I respecte a la desviació de la carretera de Llucmajor, teníem entès que les Normes Subsidiàries estaven en camí de resoldre el problema d'una manera senzilla, raonable, no a base d'una via ràpida on poder fer carreres, sense aïllar el poble dels que fan aquest trajecte. La carretera, tal com està planejada, crearà a més una sèrie de punts que a la llarga seran conflictius: intersecció amb el camí de s'estació, amb el camí del cementeri. D'altra banda, travessa i destrossa la zona forestal més pròxima al poble.

Insistim: sabem que hi ha uns problemes que hem de resoldre, però hem d'estar alerta no sigui cosa que el remei sigui pitjor que la malaltia. Pensam que l'Ajuntament ha de ponderar molts d'aspectes a l'hora d'emetre el seu informe, sempre pensant en el bé del poble. Aquest comentari l'hem fet un poc a corre-cuita i segurament tendrem ocasió de matisar-lo i afegir-hi altres reflexions.

Bolletí de l'Obra Cultural d'Algaida
Revista mensual. D.L.P.M. 495/80
Domicili: Rei, 1. Algaida.
Imprimeix: Tirrena, SA. Manacor
ES SAIG només es responsabilitza de l'Editorial.

Dirigeix: Delfi Mulet
Administra: Directiva de l'Obra Cultural
Mecanografia: Mircia Mulet i Guillem Vanrell
Collaboren: Pere Mulet, Joan Trobat, Joan Mulet, Biel Bibiloni, Biel Sastre, Miquel Fiolet, Xesc Oliver, Víctor Andreu, Víctor Mulet, Miquel Serra, Antònia Ma Mulet, Catalina Martorell.

CALAIX DE SASTRE

MANERES DE FER L'INDI

1.- Si uns veïnats us demanen autorització per usar un momentet el passadís de cavostra, digau-los que no en mancaria d'altra. És possible, emperò, que, arribada l'hora d'anar a dormir, els trobeu dins el vostre llit.

2.- Si els comunicau que, això, que, a la fi, que allò és cavostra, i que us agradaria que..., no poseu cara de pomes agres. És possible, emperò, que us contestin que hi han de romandre un parell de dies, dins el vostre llit, perquè hi fan una feina urgent i encara no l'han acabada.

3.- Si els recordau que ells també en tenen, de llit, i que estaria bé que utilitzassin el seu, no espereu res per la bestreta. És possible, emperò, que us diguin que ells es tenen per persones cabals i que, feina llesta, us deixaran el llit ben fet.

4.- Si denunciau a les autoritats competents que a cavostra hi teniu uns convidats molt pesats i que no hi ha manera que se'n vagin, prepareu la tassa de camamilla: la propietat privada és sagrada, però n'hi ha unes de més sagrades que les altres. És possible, emperò, que us diguin que encara hauríeu de donar gràcies perquè la invasió de dormitori no és res comparada amb la de menjador, que, per cert, el teniu ple de teranyines.

5.- Si, pensant que de feineria, en tenen, però que allò que els manca és informació, parleu amb les autoritats competents sobre la possible il·legalitat de certes tasques, no us faceu gaire il·lusions. És possible, emperò, que, a més de no fer res, les autoritats rebin la informació amb el més cordial dels somriures.

6.- Si decidiu denunciar personalment i per escrit a les autoritats competents la possible il·legalitat de les feines anteriors, aleshores sí que podeu esperar que les autoritats actuïn i manin de paraitzar les obres. És possible, emperò, que els presumptes il·legals, atemoritzats per la prohibició, reaccionin a la japonesa, fent feina fins a la una de la nit.

(Punts de meditació per a futures actuacions: ¿Serà la prohibició de les obres una manera d'augmentar el rendiment laboral, el pobre, de qui parlen sempre tan malament? ¿Serà la prohibició de les obres una manera eficaç d'acabar amb l'atur? ¿Feim comptes, sobre quants de llocs de feina podem crear paralitzant totes les obres il·legals?).

7.- Si, cansats d'obrir l'aixeta i res, cansats de sentir a dir que ens duren l'aigua de la lluna amb un coet, cansats de sentir a dir que mai no s'havien fet tants pous particulars com ara... si demanau informació sobre els permisos d'extracció d'aigua, pot passar qualsevol cosa. És possible, emperò, que les autoritats competents us regalin, com a homenatge pòstum a Pere Calders, un conte breu extraordinari: han prohibit de treure aigua als particulars, però els permeten de fer tots els forats que vulguin, i més! Foradar, sí, però sense treure aigua! Extraordinari! Amb una paraula: endavant amb la punyida, i quantes més millor, però, la moral de sempre, atenció amb les escorregudes. Ja ho diuen: el món és ple de fills i filles de la marxa enrera.

8.- Si us enfadau, no faceu escrits com aquest. És possible, emperò, que qualcú el faci per vosaltres.

En Calaix i Desastre

M'HAN DIT QUE DIUEN

Si en una cosa tothom està d'acord és que l'estiu que estam acabant ha estat un dels més calents, pesats i llargs dels darrers anys. I en tot l'estiu no hi ha hagut cap tempesta ni ha plogut quasi gens. Fins la darrera setmana d'agost, en què un vespre va fer calabruix i va llampegar i tronar una mica: idò bé, l'endemà dematí, quan la gent es va aixecar per afaitar-se i fer el cafè, es va trobar sense llum. No hem sentit mai a ningú d'altres pobles que els passi això; fer un tro i apagar-se el llum, a Algaida és corrent, però no s'entén de cap manera, perquè això passa des de fa anys, i no s'hi ha posat remei.

Un que passava per sa peixeteria s'altre dia va comentar que pensava haver tornat quaranta o cinquanta anys enrere, quan en Joan "Curro" hi venia el peix i l'olor se sentia d'un tros lluny. El contenidor que hi ha allà fa la mateixa olor de peix pudent; sobretot qualche dilluns a migdia; es veu que hi ha bosses de fa dos o tres dies, i vos assegura que put de bon de veres. Serà qüestió de mentalitzar la gent que els fets s'han de treure només els dies de recollida, l'horabaixa, sobretot a l'estiu.

L'estiu és temps de festa i de cossiers. Els d'Algaida donen la sortida, i segueixen els de Pollença, després els d'Alaró, i acaben els de Montuïri. Un que els ha anat a veure tots comentava que tots quatre són ben diferents, però que ell no gosaria mai dir si uns són més "bons" que els altres. Cosa que, sembla, va fer un polític montuirer per Sant Jaume, que va comparar el nostre dimoni, d'Algaida, amb el de Montuïri; però una algaidina li va fer "amollar es mac" dient-li que deixàs estar el nostre dimoni, que noltros mai no ens hem ficat amb el seu ni tampoc amb els seus cossiers.

Fins per Sant Jaume, més o menys, pel poble, a més de parlar de sopars i de festes, es va parlar molt de les Normes Subsidiàries; hi havia qui feia "quinielles" o posava missions sobre el final d'aquesta magna empresa: ¿s'acabaran dins la present legislatura o haurà d'esser dins els propers quatre anys del nou Ajuntament? Semblava que tot estava a punt per a la recta final: exposició pública, aprovació per unanimitat de l'Ajuntament, remissió a Ciutat... i ja està! Però a mitjan agost va explotar una "bomba" que segurament al nostre batle no li feia cap falta: el Pla General de Carreteres del Govern Balear assenyala un nou traçat a la carretera Palma-Manacor i obre una via de circumval·lació des de la de Llucmajor a la de Manacor, que aniria des de Son Micola per Es Porrassar, Son Alegre... cap a Cal Dimoni fins arribar a la de Manacor, darrera la benzineria.

El batle va convocar una reunió informativa que es va celebrar amb assistència d'un grup nombrós de gent afectada; de fet tot el poble ja s'havia informat, bé parlant-ne, bé acudint a l'Ajuntament a veure els plànols o consultant-lo a Sa Plaça on es va col·locar el plànol perquè la gent el veiés.

A Pina hem sentit moltes queixes per les obres dels carrers, però a Algaida també anam ben servits: hi ha carrers que ja no s'enrecorden de quan estaven asfaltats; i si no, demanau-ho als de Sa Quarterada que quan es pensen haver-ne sortit, l'endemà es tornen a trobar amb un caramull de terra i un nou forat enmig del carrer. Però, segons hem sentit a dir, el batle va assegurar que dins un mes o dos la xarxa de clavegueram entrarà en funcionament.

El que sembla anar vent en popa és el que fins ara havíem anomenat local "dels vells" i que segons sembla no serà exclusivament per ells ja que s'hi ubicaran altres serveis. Les obres segueixen el seu curs, sense massa presses, però no s'aturen, que és l'important. ¿L'inaugurarem per Sa Fira, o esperarem per Sant Honorat? No falten els malpensats que situen la seva inauguració prop de les eleccions municipals. Malpensats!

Eleccions municipals que ja són aquí, com qui diu. Ara els polítics ja van alerta a prometre de tot i molt i segurament se'n guardaran de prometre una cosa: arreglar la circulació pel poble. Els merders per Plaça i carrers Unió-Amargura són constants. Però el que estranyava a un extern, que passava en cotxe i va estar aturat una bona estona, és que el municipal s'estàs tranquil damunt Plaça, mirant el mercat (era divendres) i es despreocupàs de l'embotellament que hi havia.

Acabam l'estiu, al manco així ho desitja tothom, un estiu llarg, pesat, calorós... I el que hem notat és que la gent ha tornat agafar -potser a la força- el gust d'estar a la fresca fent tertúlia, cosa que seria molt més agradable si no fos per les motos i motorets que fan un renouer.

I pel que fa a sopars (els dinars durant l'estiu disminueixen bastant), què vos hem de dir...? N'hem sentit més d'un que es queixava de tenir dos o tres sopars el mateix dia; i això empenya una mica. En general es parla de fer un trempó o un pa amb oli, a la fresca; però també ens han parlat de porcelles rostides... I ara, en començar el curs, ens posarem a règim, i farem bonda, i amb les anàlisis corresponents comprovarem com estan el colesterol i altres "mandanguets".

Hem sabut també que la plantilla d'ES SAIG en va fer un de sopar; però com que no m'hi convidaren perquè no els acua, no vos ne puc donar gaires detalls. Per les notícies que m'han arribat, crec que varen fer gros.

UN SORD

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Bernat Cantallops Bauzá.
Ens deixà dia 4 d'agost.
Tenia 47 anys.

Guillem Verger Fransoy. Va morir dia 27 de juliol a l'edat de 41 anys.

NAIXEMENTS

Maria Coloma Fiol Garcies,
filla de Tomeu i Margalida.
Va néixer dia 9 d'agost.

Margalida Pedregosa Miralles,
filla de Francisco i Margalida.
Va néixer dia 2 d'agost.

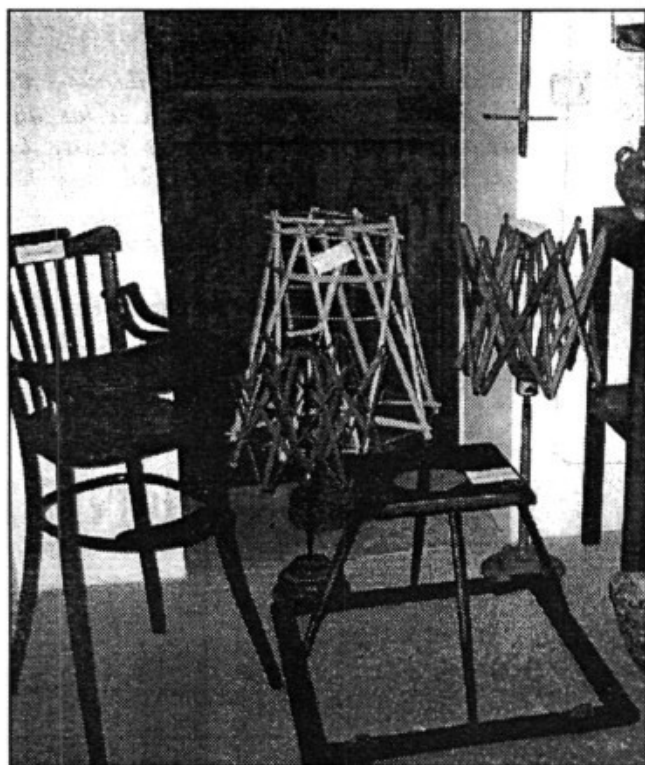
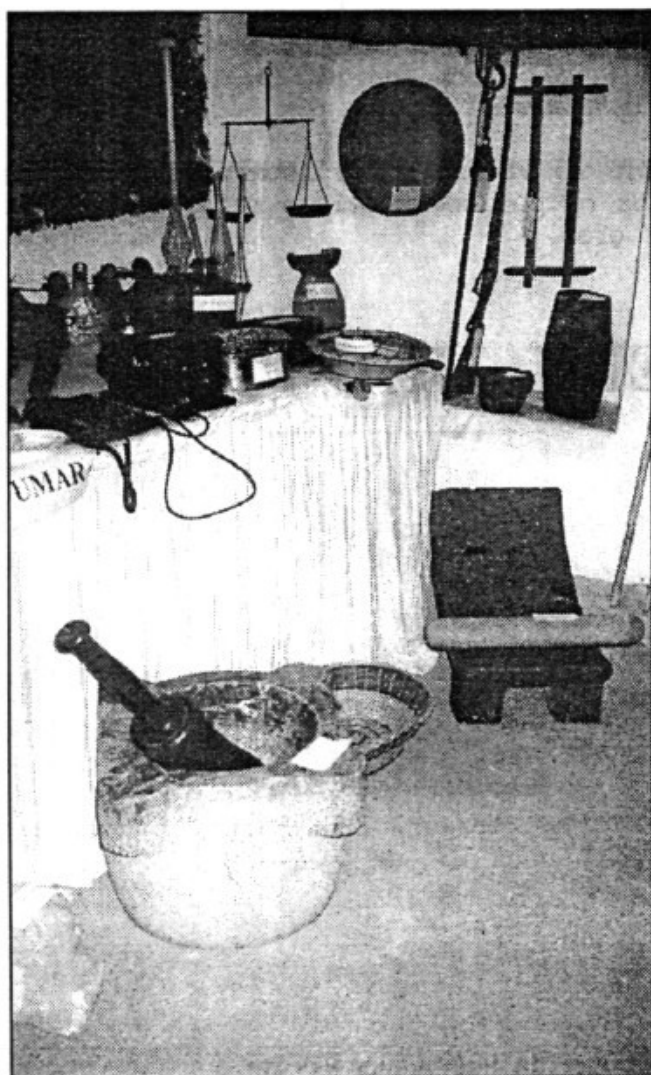
NOTICIARI

Associació de la Tercera Edat d'Algaida

El passat 22 de juliol, dintre del programa de festes de Sant Jaume, es va inaugurar a la rectoria l'exposició d'antiguitats, organitzada per l'Associació de la Tercera Edat, a la qual assistiren representants de l'Ajuntament, Consell Insular, la Caixa i de la tercera edat de Mallorca.

Roba antiga i ormeigs de feina eren, principalment, els objectes exposats, tots ells assenyalats amb el nom i mal nom dels propietaris. Cal destacar, per la seva originalitat, un morter, de ca's Saig, que servia per picar pebre (veure foto).

L'exposició fa ésser un èxit de públic i això fa animar els membres de la tercera edat a repetir o organitzar altres exposicions.

PLUVIOMETRE

En aquest número d'ES SAIG trobareu un resum de les pluges caigudes a Algaida durant els darrers seixanta anys. Podreu comparar les diferències que es produeixen d'un any a l'altre. El d'enguany serà dels més pobres en aigua.

Durant el mes d'agost, de moltíssima calor, s'han produït dues plogudes que han donat un total de 21'6 litres, poca cosa, però que varen ser molt ben rebuts pels nostres camps.

NOTICIARI

Aquests són els quintos del 41, és a dir, nascuts l'any 20. Es reuniren per recordar vells temps i ens demanaren que si hi ha qualcú de la seva quinta que no hagués estat avisat es posi en contacte amb ells per a la pròxima trobada.

Gabriel Janer Manila presentant l'exposició de Joan Maimó de pintures sobre els cossiers a l'Obra Cultural.

CONCERT DE JOAN VALENT A S'ESTACA

El passat dia 19 d'agost es va celebrar a S'Estaca, la residència de l'actor Michael Douglas, el concert del nostre bon amic Joan Valent "Escapar del siglo", vuit peces per a soprano, recitador i orquestra de corda, inspirades en poemes de Blai Bonet, Ray Loriga, Miquel Cardell, Germán Pose, Arnau Pons i altres. Vàrem tenir ocasió d'escoltar el concert ja que va ser emès per la segona cadena de Televisió Espanyola i es prepara un llibre-disc que el recollirà.

La festa social que envoltà aquest concert ha tengut un ressò extraordinari a tots els mitjans de comunicació, i no tan sols a nivell local; la difussió ha estat enorme.

La nostra més sincera enhorabona per en Joan amb el desig que aquest concert sigui la continuació d'una carrera curulla d'èxits.

NOTÍCIES D'ARXIU

OBRA PIA D'ELISABET FIOL

L'any 1793 moria Elisabet Fiol, viuda de Miquel Company. En el seu testament deixava encomanada als marmessors una obra pia, especialment en misses per a la seva ànima. Les despeses del funeral i de les deixes pujaren un total de 72 lliures, 1 sou i 8 diners; això representa un total de 1.441 sous, una quantitat molt respectable si tenim en compte que per aquesta època els jornalers cobraven de 4 a 6 sous de jornal. Hem cregut que el document era curiós i, a més, ens il·lustra sobre els capellans que aleshores servien a la parròquia d'Algaida.

L'abaix firmat confés haver rebut d'Ant. Amengual vuit lliures i dos sous per la funerària que s'enportaren de la mia botiga qui serví per enterrar lo cadàver d'Elisabet Fiol Va. de Miquel Amengual de la vila d'Algaida. Fet vui en Lluçmor. a 10 febrer 1793. Jaume Company Sucrer (cera).

Jo Bartomeu Company Pre. Beneficiat i Pdor. d'advertències del Rd. Comú de la Parròquia d'Algaida he rebut d'Antoni Amengual altre marmessor sis lliures deu sous i sis diners i són per processó, ofici amb ministres, salves, absolucions, primatxers et alias per lo enterro d'Elisabet Fiol qdn sa cunyada. Fet a 14 febrer 1793.

Més tenc rebut jo dit Company en dit nom del dit Antoni Amengual dues lliures i sis diners i són per la Cht. (caritat) de nou misses in die obitus per ànima de la dita Elisabet Fiol Vda. qnd sa cunyada. Fet a 14 febrer 1793.

A 14 febrer 1793 ha pagat Antoni Amengual en dit nom dues lliures sis sous i vuit diners pel valor de la mortalla nova que serví pel cadàver d'Elisabet Fiol Va. qnd sa cunyada.

Jo Antoni Jordà Pre. fas testimoni com Bernat Sastre fuster ha rebut d'Antoni Amengual en dit nom quatre lliures deu sous i són pel valor de la caixa que serví per enterrar el cadàver d'Elisabet Fiol qnd sa cunyada. Algaida i 14 febrer de 1793.

Jo Gm Guasp sacristà he rebut d'Antoni Amengual en dit nom una lliura quatre sous i són per tocar, aportar la creu per lo enterro d'Elisabet Fiol qdd. sa cunyada. Fet dia 2 març de 1793.

Jo Barthomeu Puigserver Pre. he rebut d'Antoni Amengual en dit nom dues lliures Cht. de deu misses resades per ànima d'Elisabet Fiol Va. qnd sa cunyada. Algaida a 10 abril de 1793.

Jo Josep Oliver Pre. he rebut d'Ant. Amengual en dit nom dues lliures Cht. de deu misses resades per ànima d'Elisabet Fiol Va. qnd sa cunyada. Algaida a 11 abril 1793.

He rebut d'Antoni Amengual en dit nom quatre lliures Cht. de vint misses resades per ànima d'Elisabet Fiol qdn sa cunyada. Algaida 12 abril 1793. Bartomeu Puigserver Pre.

L'infrascrit he rebut d'Antoni Amengual en dit nom quatre lliures dic quatre Cht. vint misses resades per ànima d'Elisabet Fiol qn sa cunyada. Vui als 17 abril 1793. Macià Puig Pre.

Jo Joan Mulet receptor de les almoines de la Terra Santa he rebut d'Antoni Amengual en dit nom tres sous dic 3 s. per deixa féu Elisabet Fiol qdn sa cunyada i per ser la veritat fas vui a 22 abril de 1793.

L'infrascrit he rebut d'Antoni Amengual en dit nom dues lliures Cht. de deu misses per ànima d'Elisabet Fiol qdn sa cunyada. Vui als 9 maig 1793. Joan Antoni Juan Pre. i Vic. en Algaida.

Jo Miquel Oliver Pre. i Vic. en Algaida he rebut d'Antoni Amengual en dit nom dues lliures Cht. de deu misses resades per ànima d'Elisabet Fiol quondam sa cunyada, vui als 11 maig de 1793.

He rebut d'Antoni Amengual en dit nom denou lliures Cht. de noranta cinc misses resades per ànima d'Elisabet Fiol qdn Va. sa cunyada. Algaida 11 maig de 1793.

El Dor. Joan Amengual Pre. i Rector en Algaida he rebut d'Antoni Amengual en dit nom 5 s. per el parrql. d'Elisabet Fiol va. qdam sa cunyada i queden definides les sues obres pies de què dón fee vui als 18 maig de 1793.

PERE MULET

NOTÍCIES DE L'AJUNTAMENT

PLA GENERAL DE CARRETERES DE LA COMUNITAT AUTONOMA DE LES ILLES BALEARS DEL GOVERN BALEAR.

CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES I D'ORDENACIÓ DEL TERRITORI

En data de 20 de juny de l'any en curs s'ha aprovat inicialment per part de la Comissió de Política Territorial el Pla Director de Carreteres de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. El caràcter d'aquest Pla és el corresponent a un Pla Director sectorial, d'acord amb les determinacions de la llei 8/1987 de 1 d'abril d'Ordenació Territorial de les Illes Balears.

El Govern Balear redacta el Pla desenvolupant els criteris generals que, per a la seva elaboració, aprovà el Parlament Balear en sessió de 14 de juny de 1990, ja que la competència en matèria de carreteres és de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

El termini de vigència d'aquest Pla és de vuit anys, comptats a partir de la data d'entrada en vigor del mateix.

El Pla se revisarà obligatòriament amb una antel·lació d'almenys tres anys abans de la data de finalització de la seva vigència.

El Pla entrarà en vigor, una vegada aprovat definitivament, el dia següent al de la seva publicació al B.O.C.A.I.B.

Les determinacions del Pla General de Carreteres són vinculants, amb caràcter immediat, per als planejaments urbanístics municipals.

Els municipis on s'ubiquin les obres incloses en el Programa de Construcció del Pla de Carreteres hauran d'adaptar els seus corresponents instruments de planejament municipal en el termini màxim d'un any a partir de la data de la seva entrada en vigor.

ALGUNES DE LES PROPOSTES DEL PLA QUE AFECTEN EL TERME D'ALGAIDA

A. Quant a la titularitat de les carreteres:

La carretera de Santa Eugènia i la de Pina deixarien de ser de titularitat de la Comunitat Autònoma per passar a ser de titularitat del Consell Insular.

Els trams de carretera que van de la carretera de Pina-Lloret a la de Sineu i a la de Montuïrí inclosos en el nostre terme deixarien de ser de titularitat de la Comunitat Autònoma per passar a ser de titularitat municipal.

La carretera de Sant Joan (Son Mesquida) deixaria de ser de titularitat del Consell Insular per passar a ser municipal.

B. Quant a la creació de noves variants:

a. Variant Algaida Nord. Desviació a la carretera de Manacor.

Partint de l'altura del restaurant de Sa Talaieta es desvia de cap a la vorera contrària del mateix i, per darrere del Magatzem de Construcció, desemboca en rotonda a la carretera de Sencelles a uns 250 metres darrere de la Gasolinera continuant per just darrere Can Mateu aproximadament per l'antiga carretera de cap al Pont de Cabrera, on desemboca la carretera de Pina a la de Manacor.

Aquesta variant deixa un bon grapat de negocis de vorera de carretera (S'Hostal, Gasolinera, taller Peugeot, Cal Dimoni, Quatre Vents, Marfil, Oasis) en segona línia i afecta, a més, a finques particulars.

Sembla que la pretensió principal de la variant, segons la Conselleria, és donar solució a la conflictivitat de la curva de Cal Dimoni de cap a la Gasolinera i al creuer Tanqueta-carretera de Manacor- carretera de Sencelles-Gasolinera, especialment perillós tal i com està actualment.

El pressupost previst per la Conselleria d'Obres Públiques per a la seva construcció és de 312.790.000 de pessetes.

Segons el Pla, es preveu dur-la a terme entre l'any 1993 i l'any 2000.

b. Variant Algaida Est. Desviació carretera de Lluçmajor.

Partint de l'altura dels dipòsits d'aigua de l'Ajuntament a Son Micola per la vorera contrària, transcorr per la garriga d'Es Porrassar passant per la continuació del carrer dels Cavallers, per Darrera Ses Vinyes fins al camí de s'Estació per just devora Cal Dimoni, travessa l'actual i l'antiga carretera de Manacor fins arribar a la rotonda de la carretera de Sencelles situada més o manco a 250 metres darrera sa Gasolinera.

Aquesta variant passa pel pinar d'Es Porrassar i afecta algunes vivendes a més de finques particulars. Travessa el camí que condueix a Castelltix i al cementeri, el camí de s'Estació, la carretera de Manacor actual i l'antiga.

Sembla que segons la Conselleria d'Obres Públiques el que es pretén és treure la circulació del poble d'Algaida, solucionant els embotellament que molt sovint es produeixen a Sa Plaça i als carrers de Sant Joan, Aigua, Unió, etc., i reforçar la comunicació Inca-Lluçmajor, ja que el Pla preveu a més arreglar tota la carretera d'Algaida a Sencelles i d'Algaida a Lluçmajor. (La d'Inca a Sencelles ja està arreglada).

El pressupost previst és de 234.592.000 pessetes.

Segons el Pla, es preveu dur-la a terme entre els anys 1993 i 2000.

C. Quant a carreteres existents:

I. De l'any 1993 a l'any 2000 el Pla preveu a més:

a) Acondicionar la carretera de Lluçmajor a Algaida i d'Algaida a Sencelles per un pressupost d'uns 785.298.000 de pessetes.

b) Acondicionar la carretera de Manacor creant en segons quins trams un tercer carril, amb un pressupost d'uns 1.078.629.000 de pessetes.

II. De l'any 2001 a l'any 2010.

a) El Pla preveu dues alternatives que pareixen excloents:

1. Eixamplar i duplicar la calçada a la carretera de Manacor.

2. Eixamplar i duplicar la calçada a la carretera Lluçmajor-Campos-Felanitx-Manacor.

b) El Pla preveu, a més, l'acondicionament de la carretera de Randa a Montuïri i de Randa a la carretera de Lluçmajor.

INFORME DE L'AJUNTAMENT SOBRE EL PLA. I EXPOSICIÓ PÚBLICA

A. La Conselleria d'Obres Públiques i d'Ordenació del Territori va remetre a l'Ajuntament la part del Pla Director que afecta el nostre terme per tal que en el termini de dos mesos emeti el corresponent informe.

Per tal cosa, l'Ajuntament ha donat informació als grups polítics que conformen el Consistori, ha passat els plànols a informe dels tècnics municipals i s'ha entrevistat, a través del Batle, amb el Cap d'enginyers del Departament de Carreteres de la Conselleria d'Obres Públiques i d'Ordenació del Territori.

B. Per altra part, el Pla Director es va treure a informació pública mitjançant anunci publicat al B.O.C.A.I.B. en data 13 d'agost de 1994. El plaç que tenen tots els interessats per formular observacions és el de dos mesos a partir del dia següent al de la publicació.

El Pla complet es pot consultar al Departament de Carreteres de la Conselleria d'Obres Públiques i d'Ordenació del Territori, carrer de Miquel Santandreu, 1. Palma. A l'Ajuntament tenim documentació de part del Pla, concretament allò que afecta Algaida, que també es pot consultar.

Les observacions dirigides a la Conselleria d'Obres Públiques, Departament de Carreteres, sembla que tant es poden entregar a la Conselleria com a l'Ajuntament, el qual les farà arribar a aquell organisme.

Per tal de donar informació sobre el particular, el passat dia 22 d'agost es va celebrar una reunió a l'Ajuntament, reunió en què també es varen escoltar les opinions de molts dels afectats per les variants.

C. En aquests moments, l'Ajuntament està recollint tota la informació adient per tal d'emetre en temps i forma l'informe en relació al Pla Director Sectorial de Carreteres de la Comunitat Autònoma.

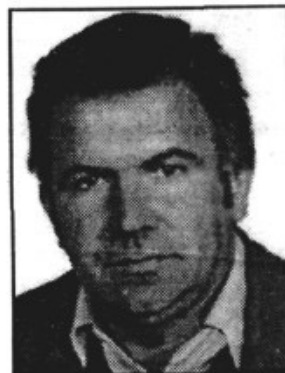
TOTS VOLIEM ACOMPANYAR-TE

Era a les roques, a prop de la mar, a l'hora quieta en què el Sol ens dona la darrera llum, allargassant les ombres, fent més presents les absències i, allargassant, també, les anyorances. Perquè, Bernat, l'anyorança que ens has deixat és curta, encara, en dies, però llarga, llarguíssima, en sentiments.

Havien passat poques hores del Dijous, 4 d'Agost, quan en Bernat, amb serenitat, pau i silenci, semblava que s'adormia. Els que l'acompanyàvem en aquells moments ens miràrem silenciosos, -no teníem paraules, ni falta que ens feien, per expressar el que sentíem - ens abraçàrem, ploràrem les llàgrimes callades del dolor digne, aquell que ungeix i purifica els esperits, deixant-los en pel viva ..... Sí, en Bernat s'havia adormit, havia entrat en un somni molt especial, el somni del qual no se'n retorna; havia entrat en el somni dels justs. En Bernat havia "partit", se'ns havia avançat a tots nosaltres.

Em deman, sovint, per què, sembla, que Déu crida més aviat els bons, els treu d'aquest món encara joves, com si fossin elegits i pens que així és: Déu els vol prest al seu costat, molt aprop d'Ell.

Estic ben segur, Bernat, que les nombroses qualitats i virtuts que et van adornar durant tota la teva vida: sentit profund de la pau i la justícia, solidaritat amb els més pobres i necessitats, alegria, comprensió, model d'espòs i e pare, amic dels amics, etc., t'hauran proporcionat un lloc de privilegi allà, a les Altures i, potser, des d'aquest lloc pogueres contemplar, segurament amb un somriure emocionat, el poder de convocatòria de l'estimació

que sembrares en aquest món, i així, els teus amics i coneguts ompliren l'Església de gom a gom i, quan ja no hi caberen, vessaren pels carrers circumdants. En vengueren de per tot: d'Algaida, de Sant Jordi, de Sa Casa Blanca, de S'Aranjassa i d'altres indrets. Tots volíem acompanyar-te en aquest primer troç del camí novetós, que és l'eternitat, per entregar-te a les mans dels justs que, amb tota seguretat, t'estaven aguantant. No volíem que et sentissis tot sol: De les nostres mans, a les seves; sempre acompanyat ... I, al mateix temps, volíem manifestar els nostres sentiments i la nostra amistat a tota la seva família i, d'una manera especial, a na Catalina, a na Margalida Victòria, a na Maria Antònia, als teus pares i germans.

Record, en aquest moments, un epitafi que vaig llegir fa anys: "Venim de Déu, vivim amb Déu, anam a Déu". La trajectòria del cristià és circular: "Venim de" i "Anam a" ... Déu, ... Principi i Fi. Per això, Bernat, no volem dir-te "Adèu", sinó "a reveure", "fins llavors", fins que arribi el moment en què nosaltres haguem completat, també, el nostre cercle, com ja ho has fet tu, i ens retrobem per estar sempre, sempre, junts.

BIEL.

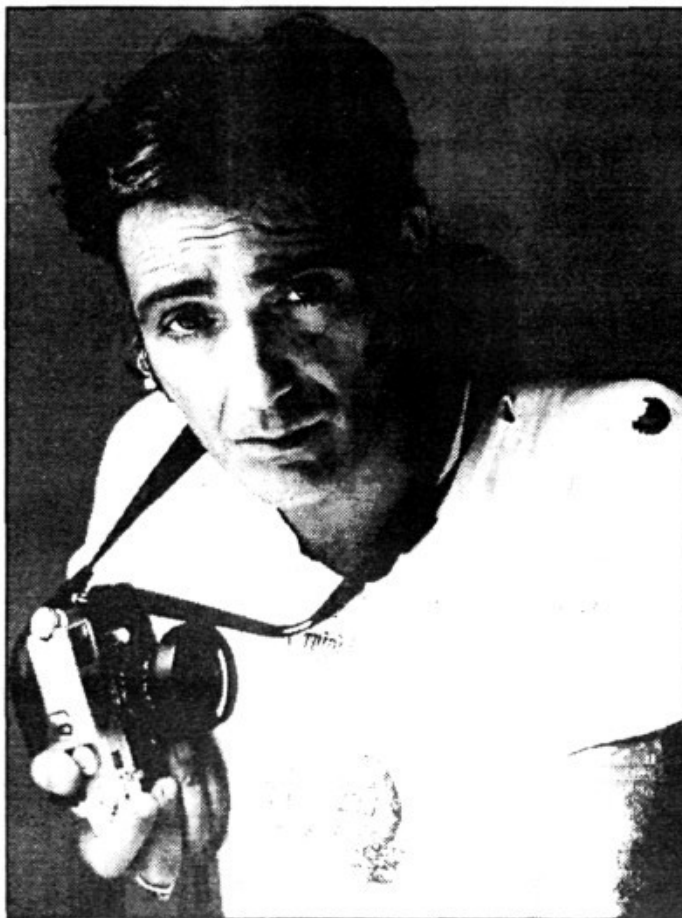
AGRUPACIÓ FOTOGRAFICA D'ALGAIDA

Després d'acabar el curs que ha donat a Tarassona¹, el fotògraf **ALBERTO GARCÍA ALIX** ha vingut a descansar a Mallorca i ha viscut un mes i mig a Algaida.

Dies abans de fer aquesta entrevista, hem passat unes hores parlant amb n'Alberto -sempre de fotografia- hi ha hagut tres coses d'ell que ens han quedat molt clares: primera, la seva senzillesa, segona, que en sap molt, i tercera, que n'és un gran apassionat, de la fotografia.

La senzillesa d'aquest home es manifesta al poc temps d'estar amb ell. Aviat et desapareix aquesta sensació, que no sé explicar, però que quasi tots sentim, davant la presència d'un personatge important, i n'Alberto, dins el món de la fotografia, ho és. La impressió que et produeix aquest home és que estàs amb un company fotògraf o, millor encara, amb un amic fotògraf.

Que en sap molt és evident; no conec la seva obra, però està públicament reconeguda. Em va sorprendre el poc

que dubta en contestar-te i aclarir-te certs conceptes tècnics i, fins i tot, estètics: me n'adonava que quan returava un poc, quan dubtava, allò que pensava no era la resposta sinó la manera de dir-ho perquè fos, per a mi, millor d'entendre.

Quant que és un apassionat de la fotografia també és evidentíssim, es nota. Basta dir que un fotògraf professional, de vacances a Mallorca, el que vol és oblidar tot el que tenguin que veure amb la fotografia. Alberto no sols aguantà les innumerables preguntes que li vaig plantejar, sinó que en les respostes no escatimava el temps i les allargava moltíssim i, quasi sempre, acabava l'aclariment tècnic amb una idea sobre la manera de veure què es vol fotografiar, de saber què es vol retratar. Si se'm permet la llicència i una mica d'exageració, diré que per cada pregunta tenia dues respostes: una tècnica i l'altra filosòfica.

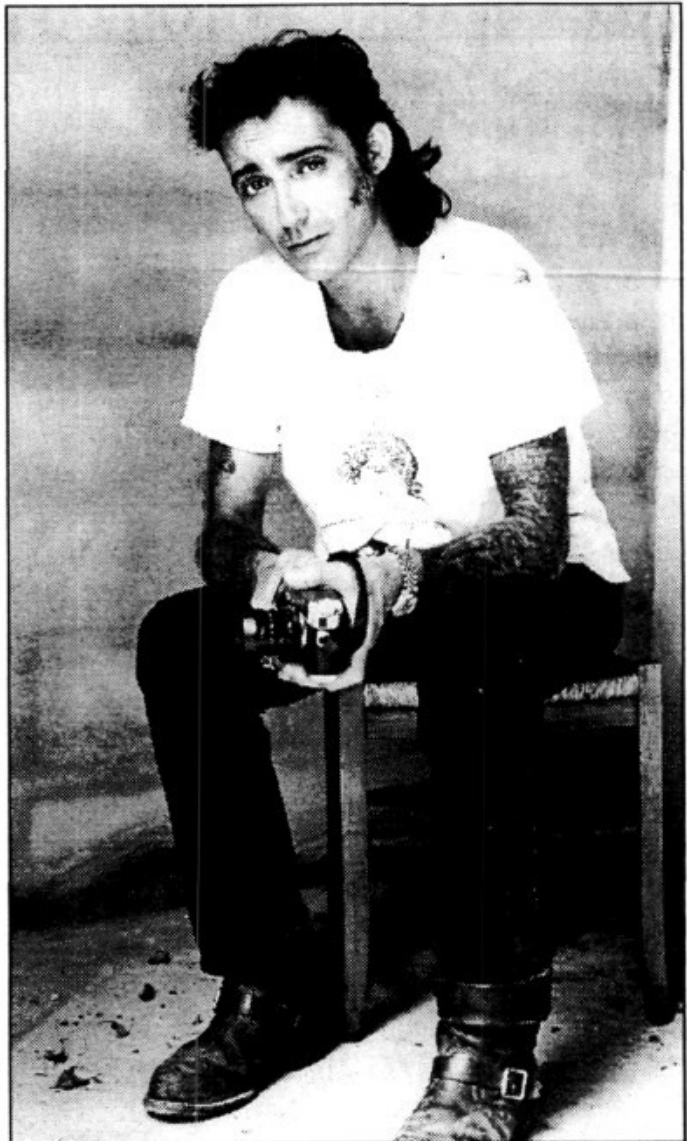
---

¹Tarassona, ciutat de la província de Saragossa. S'hi fan els millors cursos de fotografia de l'Estat Espanyol; aquests tenen lloc durant l'estiu i són fets pels millors fotògrafs. Una característica d'aquests cursos és que els mestres, més que fer classes als alumnes, els expliquen la seva pròpia manera de fer feina. El llucmajorer Toni Catany, fa uns anys, n'hi donà un sobre natures mortes.

Alberto García Alix va néixer a Lleó, però des dels nou anys ha viscut a Madrid. L'any 1976 començà a fotografiar com a aficionat i l'any 1980, després d'acabar el servei militar, un crític va veure les seves fotografies i li va preparar una exposició a la **Galeria Buades**, a Madrid; des d'aquest moment tot es va accelerar, va exposar a Londres i a partir d'aquí començaren a arribar encàrrecs i sense adonar-se'n s'havia convertit en fotògraf professional.

Ha treballat a **El País**, l'**ABC** pràcticament a totes les revistes de moda (**Marie Claire**, **Vogue**, etc.), també ha fet moltes portades de discs i tot tipus de fotografia d'autor.

Ha exposat a **Moriarti**, **Buades**, **Reina Sofia**, totes elles a Madrid. Té obra permanent al **Museu d'Art Contemporani** i la darrera exposició ha estat una col·lectiva a **Spanish Arts Festival** (Londres) i prepara una exposició a París al **Mes de la Fotografia**.

- *Quin era el tema del curs que has donat a Tarassona?*

- "Una mirada frontal", pero la idea preconcebida por los alumnos era que versaría sobre el retrato en el sentido clásico de la palabra; en cambio mi idea era explicar que si fotografio mi casco de ir en moto, mi chaqueta de cuero y mis guantes, esto puede ser perfectamente mi autorretrato, y si fotografio la mano de una persona, éste puede ser su retrato.

- *La fotografia, és art?*

- Por supuesto; es una discusión de finales del siglo XIX y principios del XX, a partir de los años treinta nadie se ha atrevido a

negarlo.

- *Color o blanc i negre?*

- Las dos cosas. Trabajo en blanco y negro; los trabajos en color los hago por encargo. Veo más poesía en el blanco y negro.

- *Abans la fotografia estava reservada a la gent rica, mentres que ara s'ha popularitzat molt, vol dir també això que s'ha vulgaritzat molt?*

- El material fotográfico, gracias a la tecnología, es más económico y por otra parte hay mucho más ocio. La fotografía forma parte de la cultura del siglo XX de la cual es parte inherente. Las cámaras

pequeñas han difundido la fotografía que, por otra parte, es la actividad artística más democrática.

- *Que et produeix més satisfacció, el retrat, el paisatge o la natura morta?*

- Todo. Cuando una cosa me atrae me agrada. Para mí todo es retrato. Desde que intento reproducir lo que veo ya me siento satisfecho.

- *Hi ha gent que no s'atruveix a iniciar-se en la fotografia perquè creuen que és imprescindible un equip milionari i uns coneixements tècnics elevats, tu què n'opines?*

- Que no. Yo no podría haber hecho fotografía. Partiendo de unos mínimos conocimientos y con un equipo mediocre basta. Interesa qué es lo que se quiere ver. A veces a todos nos han comido el carro; los que dicen esto están defendiendo sus intereses como fotógrafos para que parezca más difícil. Más que un buen equipo lo que interesa es hacer muchas fotos y, naturalmente, lo que es imprescindible es conseguir una expresión personal.

- *La gent ha tornat molt còmoda, tot s'ha simplificat, quasi tot ho fan les màquines. Els aficionats al laboratori fotogràfic (calor, olor, suor, soledat, son, desesperació, decepcions - i alguna satisfacció indescriptible-) són "rara avis" en via d'extinció?*

- Sí. Yo positivo todo mi trabajo, pero hay muchos fotógrafos que no saben revelar. El laboratorio es magia y me seduce muchísimo. En el laboratorio siempre puedes variar la fotografía.

- *Dintre del laboratori fotogràfic, et sents alquimista?*

- Sí, totalmente, en el sentido de magia, es el momento en el cual engancha la fotografía.

- *Et contaré una anècdota. Aquest any a les festes de sant Jaume dos matrimonis recorrien les diferents exposicions de dibuixos i pintura i quan pujaven a la sala de plenaris de la Casa de Vila, a l'escala del qual hi havia una exposició de fotografies organitzada per l'Agrupació Fotogràfica d'Algaida, s'aturaren uns segons i digueren: "només són fotos" i pujaren sense mirar una sola fotografia. Quina és la teua opinió?*

- Que no saben nada. En Madrid las exposiciones de fotografía atraen a mucha más gente que el dibujo y la pintura, sobre todo un público joven, aunque vendan menos.

- *La fotografia de 35 mm, és digna? Té algun avantatge sobre el format mitjà i gros?*

- Es la clave, la obra fotográfica de los museos es casi toda en 35 mm. En cuanto a las ventajas del 35 mm son la movilidad i la rapidez; con el material de hoy en día la calidad es óptima.

- *La darrera pregunta, res a veure té amb la fotografia i, a més, és triple:*

- *La dona, verge o experta?*

- Mujer.

- *El tabac light o amb nicotina?*

- A mí, con nicotina.

- *La cervesa, amb o sense alcohol?*

- Con alcohol toda la vida. Sin alcohol ni harto de vino.

Acabam amb un fins l'any que ve ja que n'Alberto ens assegura que tornarà a Mallorca i es posa a disposició de l'AFA per fer una xerrada sobre fotografia.

Texte i fotos: **Rafel Antich (Agrupació Fotogràfica d'Algaida).**

MEDITACIÓ SOBRE L'ESGLÉSIA

Mai no s'insistirà a bastament que Déu té envers nosaltres unes relacions úniques i irrepetibles.

Però cal proclamar amb la mateixa força que un seguiment de Jesús individualista és una contradicció de seguiment. A Jesús el seguim com a persones que formam part d'una comunitat, a Jesús el seguim com a membres de l'Església.

Fals i perjudicial ha estat i és el prejudici de moltes persones que consideren que l'Església està formada pel Papa, els bisbes, els sacerdots i els religiosos i religioses. Quan Església som tots aquells que hem estat incorporats a Jesucrist pel baptisme; més exactament, Església som aquells que explícitament o implícita creim en Jesús.

Segons el testimoni del Nou Testament tots els qui formam l'Església som importants. En l'Església no hi ha ningú inútil, ningú que tenguí dret a dir que no serveix per res, ningú té dret a tenir complexos d'inferioritat. Tots podem i tenim obligació de fer qualche cosa al servei de la comunitat.

A l'Església tampoc no hi ha vacances ni jubilacions, i aquesta afirmació pretén ésser un rigorós pensament teològic.

Dins l'Església tots som importants, però hi ha dos tipus de persones que tenen una importància molt especial en el Cos místic de Crist que és l'Església: els que més estimen i els que són més dèbils i desemparats. L'aplicació d'aquesta idea ens du a una praxis innovadora en la vida de l'Església.

L'Església és el Cos de Crist. Això significa: Jo estic unit amb Jesucrist i amb tots els membres del seu Cos. En el Cos de Crist existeixen uns vincles misteriosos però reals, uns vincles més forts i profunds que els vincles de la carn i de la sang.

Entre nosaltres i la multitud incompable de germans i germanes que viuen amb Jesús en la Glòria del Pare, que han assolit la salvació definitiva, que tenen l'alegria incomparable de contemplar Déu cara a cara, existeix una profunda unió.

Entre nosaltres i els germans i germanes que en l'estat de purgatori viuen vida mística perfeccionant el dur i meravellós aprenentatge de l'amor hi ha una unió profunda i misteriosa.

Entre tots els que pelegrinam per aquest món existeixen uns vincles molt forts.

Per tant, les alegries d'un són en realitat les alegries de tots, les penes d'uns les penes de tots, les necessitats d'uns les necessitats de tots, la victòria d'uns la victòria de tots.

Com ha d'esser l'Església?

1. L'Església ha d'esser una comunitat que es reuneix per trobar-se amb Jesús en l'Eucaristia. L'Eucaristia hauria d'esser el centre de la comunitat cristiana. La comunitat cristiana és una comunitat reunida entorn de la taula de l'Eucaristia.

2. L'Església ha d'escoltar per després traslladar a la seva vida i pràctica de cada dia; l'Església és la que escolta i compleix la paraula de Déu.

3. Dins la comunitat cristiana tots hem de fer carreres per ocupar l'últim lloc i viure enmig de la gent com aquell que serveix.

4. La nineta dels ulls de la comunitat cristiana han d'esser els dèbils, deficients, malalts, marginats, pobres, persones de fama dolenta o dubtosa, etc.

5. La comunitat cristiana s'ha de reconèixer com a pecadora infinitament estimada per Déu. Una de les vegades en què l'Església és més gran és quan humilment demana perdó.

6. L'Església ha d'esser una Església de diàleg. El diàleg és la recerca sincera i fraterna de la veritat; nosaltres no tenim la veritat completa; la veritat, encara que no sigui completa del tot, la trobam entre tots. Junts hem de caminar en la veritat i cap a la veritat.

7. L'Església és en el món i per al món. Res del que passa en el món pot ser-li indiferent. L'Església ha d'estar atenta al que passa en el món, ha de dialogar amb el món de la cultura, ha de conèixer les necessitats, inquietuds, anhels del seu temps. Una Església que no estigui oberta al món, que no dialogui amb ell, que no el serveixi, és una Església que perdrà rellevància i serà infidel a la seva missió.

8. L'Església no es pot indentificar amb el món. L'Església és l'Església del Crucificat, és la servidora del Senyor de la Creu; el seu servei al món no consistirà, doncs, en identificar-se amb ell sinó en donar testimoni del Crucificat i del Ressuscitat des de la paraula i des del servei.

ANTONI RIUTORT

PLUVIOMETRIA D'ALGAIDA (1934-1993)

Sens dubte el tema de conversa més freqüent entre la gent d'Algaïda és el de l'aigua; sobretot darrerament: comentaris sobre l'escassetat d'aquest element, preocupació per les dificultats cada vegada majors de l'abastiment, per la sequera que hem patit enguany. Entre la gent de certa edat, és general el convenciment que abans plovia molt, que eren normals dies i dies seguits de pluges, i que ara plou poquíssim, que no es pot comparar amb el que passava abans.

Voldríem comentar aquestes afirmacions i matisar-les. Per fer-ho, comptam amb unes dades de gran valor que ens ha proporcionat l'apotecari Gabriel Martorell. Com sabeu, en Gabriel ens proporciona mensualment la informació pluviomètrica. Ara bé, les observacions sobre la pluja recollida va començar a fer-les el seu pare i gràcies a aquest fet sabem exactament la quantitat d'aigua ploguda des de l'any 1934; això fa un total de seixanta anys, un espai de temps prou considerable per extreure'n certes conclusions. No cal dir com li agauríem aquestes dades que ens ha cedit i que - n'estam convençuts - trobareu interessants.

A les pàgines centrals podeu veure els gràfics corresponents a aquests seixanta anys. Un gràfic assenyalava els litres caiguts per anys naturals i l'altre per anys agrícoles que, com sabeu, es compten de setembre a agost. Els dibuixos són clars i sobren els comentaris; així i tot, insistirem en alguns detalls.

Primerament, crida l'atenció la irregularitat ambm què plou. basta fixar-se en les pujades i baixades del gràfic. Passam d'anys en què s'arriben als 900 litres a altres en què no s'assoleixen els 300. Els altibaixos són enormes.

Pel que fa els anys que destaquen per a bé o per a mal, ens trobam amb el següent:

Partint dels anys naturals, destaquen com a més plujosos aquests:

1946: 858'2 litres

1962: 763'1 "

1938: 754' - "

1946: 752'8 "

i com a més secs:

1945: 211'2 litres

1983: 260'5 "

1961: 337'8 "

1967: 357'2 "

I si ens fixam en els anys agrícoles, destaquen com a més humits:

1990-91: 950'1 litres

1943-44: 879'3 "

1951-52: 794'9 "

1972-73: 778'4 "

i com a més eixuts:

1983-84: 362'2 litres

1982-83: 384'6 "

1984-85: 387' - "

1961-62: 414'1 "

Si dividim aquests seixanta anys en períodes de deu anys, ens dona la següent mitjana:

període 1934-43: 608'89 litres

període 1944-53: 572'63 "

període 1954-63: 575'7 "

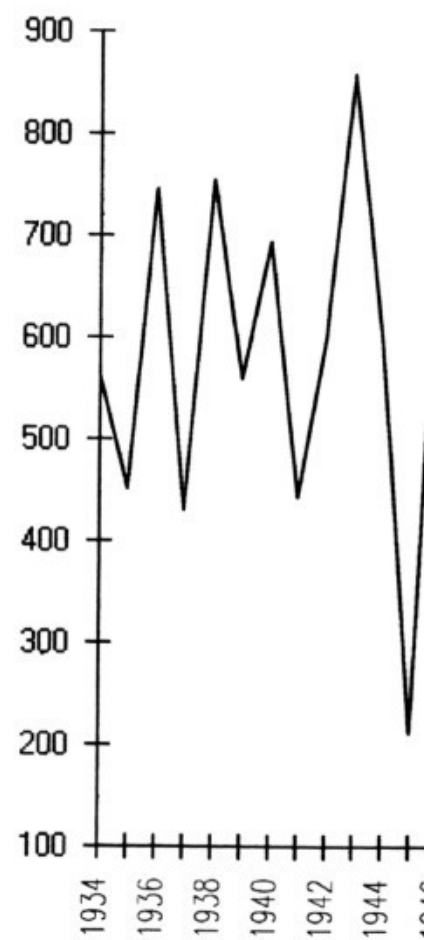
període 1964-73: 511'7 "

període 1974-83: 567'4 "

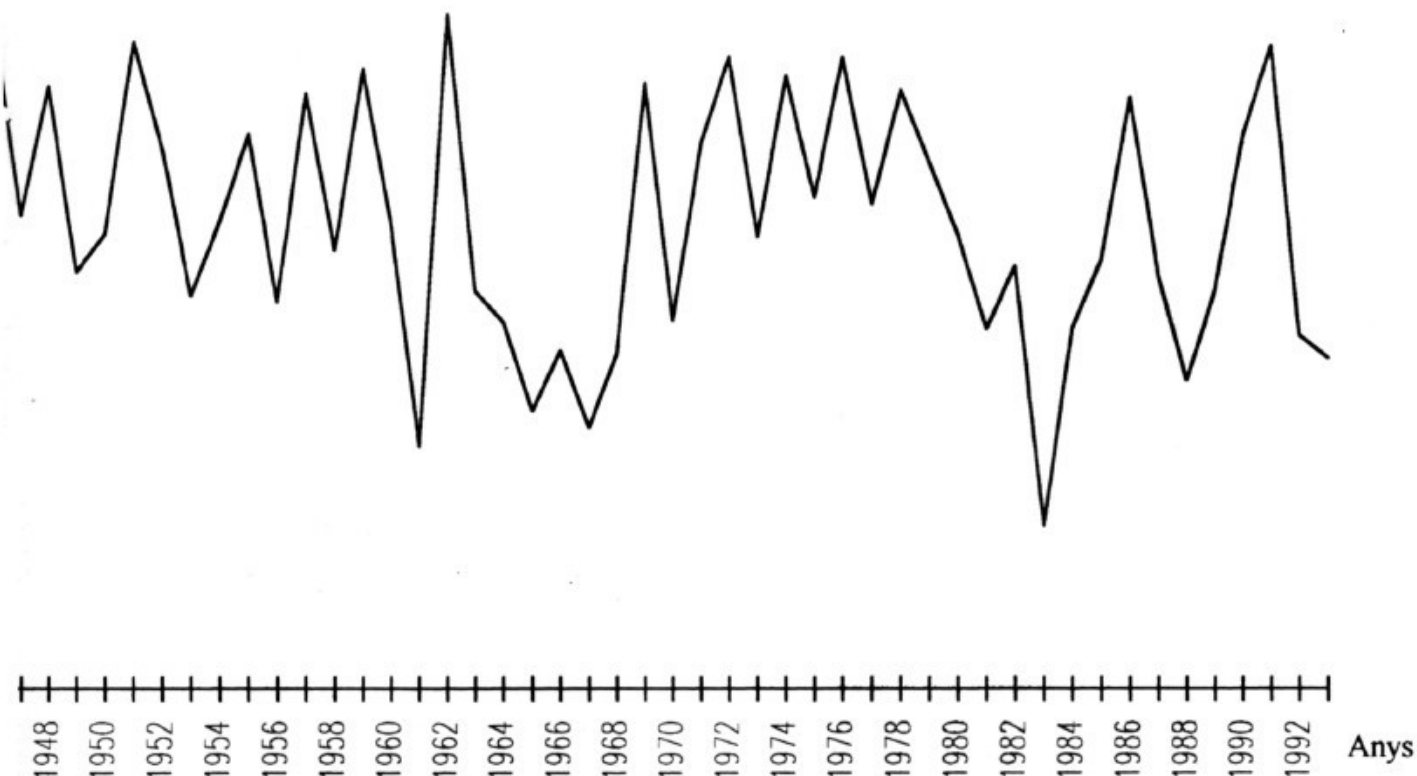
període 1984-93: 531'72 "

D'aquestes dades se'n dedueix que el terme mitjà de pluges a Algaïda és de 561'34 litres anuals. Sense esser una quantitat ideal (l'ideal seria passar dels 600), no es pot parlar d'un règim de pluviositat excessivament escàs i insuficient; el mal és, com deïem, la desigualtat que hi ha d'un any a l'altre. S'observen períodes de sequera forta; per exemple, els anys 63-68 i els 80-85.

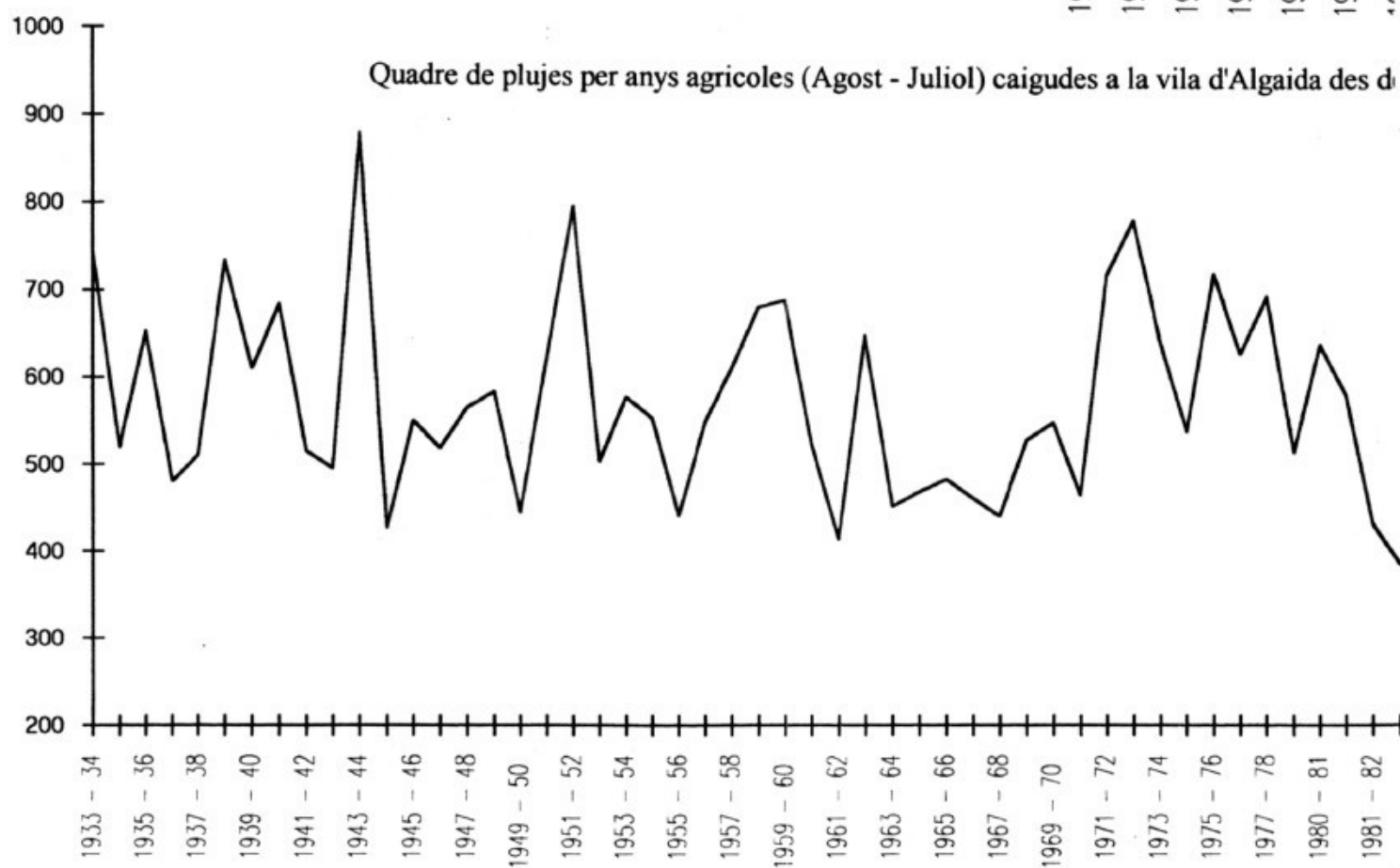
Tornant a aquest estudi comparatiu de les pluges per períodes de deu anys, és cert que s'observa una disminució de la pluviositat. Ara bé, no sembla que es pugui mantenir amb força aquesta convicció tan arrelada segons la qual abans plovia moltíssim i ara poquíssim; les diferències quantitatives no ho confirmen. A què es deu, per tant, aquesta creença? A part de la tendència entre la gent major a idealitzar el temps passat, pot haver-hi una altra explicació. Fins no fa molt, els aqüífers es trobaven a pocs metres de profunditat i per poc que plogués els albellons rajaven i els torrents corrien i els bassots duraven dies i dies. Moltes cases del poble tenien - a part de la cisterna - pous on l'aigua es trobava a molt poca profunditat. Ara això s'ha acabat; tots sabem quina fondària es troba l'aigua -quan es troba-; les extraccions continuades, persistents, incessants, fan que a hores d'ara esgotem les reserves acumulades durant segles. Qui falla, no és la natura, no és la meteorologia; els culpables som nosaltres que inconscientment consumim -tudam?- les provisions que teníem.

Litres/m²

Quadre de pluges per anys naturals caigudes a la vila d'Algaida

Litres/m²

Quadre de pluges per anys agrícoles (Agost - Juliol) caigudes a la vila d'Algaida des de l'any 1933

any 1933

Text: PERE MULET
 Gràfics: TONI BARCELÓ TROBAT
 JOAN MULET BALLESTER

CONSELLERIA DE CULTURA,
EDUCACIÓ I ESPORTS
GOVERN BALEAR

L'ARXIDUC LLUÍS SALVADOR I ALGAIDA

Enguany és l'any dedicat a l'Arxiduc Lluís Salvador d'Habsburg-Lorena, "S'Arxiduc", i des d'aquestes pàgines volem dedicar-li també el nostre petit homenatge a l'erudit naturalista, incansable viatger, etnòleg, geògraf i mestre d'ecologistes. Va néixer a Florència l'any 1847, on passà la seva infantesa. Des de ben jove s'aficionà a les Ciències Naturals, les Llengües Clàssiques i coneixia també el francès, el txec, l'alemany, l'àrab, el castellà i el català. L'any 1867 vengué d'incògnit per primera vegada a Mallorca amb motiu d'unes investigacions de Botànica. El 1872 va comprar la primera finca a Mallorca, Miramar, que havia estat col·legi de llengües orientals en temps de Ramon Llull. Després de restaurar-la, va ampliar les seves propietats amb S'Estaca, Son Ferrandell, Son Gallard i Son Gual al terme de Valldemossa i Son Marroig i Sa Pedrisa del de Deià. Poc després convertí l'antic Can Caló en la primera fonda turística que es creà a Mallorca, regentada per Madò Pilla, que fou la posadera de les possessions de l'Arxiduc i amb el temps provocà el canvi de topònim d'aquell hostal.

Publicà en alemany les següents obres: "Catalina Homar" (1905), "Allò que algú voldria saber" (1909), "Els castells roquers de Mallorca" (1910), "Porto Pi a la rada de Palma" (1914) i "Torres i talaiots de Mallorca" (1916). Títols que publicà per divulgar l'admiració i estima que sentia envers les Balears i els seus pobladors, que culminaren amb la magna obra "Die Balearen", publicada en primera edició a Leipzig l'any 1884. D'ella hem volgut traduir-vos uns quants paràgrafs que l'Arxiduc va escriure sobre el nostre poble: "...passam pel costat de l'Hostal des Pla i començam una ràpida pujada. Queda a l'esquerra Xorri-go, del Marquès d'Ariany... Poc després d'una empinada costa arribam a la creu d'Algaida. Quina hermosa vista s'albira

des d'aquí, amb Palma i el profund blau de sa badia, la verdejant horta i l'imponent Serra! Exuberants figueres i ametllers poblen els costers i altes parets envolten els conradissos. Salvam una torrentera (Son Capellà) i arribam al grup de cases anomenat Hostals d'Algaida, entre figueres, garrovers i figueres de moro. Quatre són els hostals alineats vora la cerretera, el més gran amb coberta sostinguda per pilastres de marès.

Retrat de l'Arxiduc Lluís Salvador.
(G. Vuillier, Miramar).

No lluny dels hostals, agafant el camí de Sineu i prop del que mena a Montuïri, queda a l'esquerra la caseta de Son Fal·loner (S'Hort) i prop d'ella hi ha un pou amb una sínia, alimentat per una vena que discorre de Sud a Nord. Grans

figueres i ametllers delaten la presència de les aigües subterrànies. El pou té una profunditat de trenta canes (48 metres) i és molt cabdalós. Per davall d'ell i en direcció a Consell hi ha una cova. Les aigües van cap al pou d'en Tries, direcció que prenen tots els objectes flotants que s'hi tiren; de manera que són molts els que opinen que provenen, les aigües, d'una poderosa corrent subterrània; la seva temperatura és apreciable i, diuen, molt indicada per a coure faves (?)"

"A la dreta dels hostals s'alça una creu de pedra damunt uns escalons (creu dels traginers), vora la qual discorre el camí d'Algaida, que comunica la localitat amb la carretera de Manacor. Es veuen alguns molins de vent i nombroses figueres i ametllers. Entram al poble pel carrer major deixant enrere una creu (d'en Massot). Algaida se'ns ofereix voltada de molins de vent. Té una població de 1946 habitants i 604 cases, 64 de les quals tancades. Més enllà, i com esplèndid teló de fons, s'aixequen les elevacions bessones del Puig de Randa, que vist des d'aquí presenta uns estrats horitzontals retallats obliquament. Les cases d'Algaida, tret de 23 que són de dues plantes, són majoritàriament d'una sola, amb portal d'arc de mig punt i moltes d'elles amb emparrats al frontis. Un carreró transversal resta mig amagat per les figueres de moro (l'actual place-ta des Sitjar?). Apareix una altra creu de pedra semblant a les altres. Carrer Major amunt s'arriba a una plaça amb abeurador, pòrtic i cases de recent construcció (l'actual Plaça)."

"L'església d'Algaida és bastant antiga. La localitat pareix ésser que fou fundada per Jaume II l'any 1300 ...". Segueix després l'Arxiduc amb una extensa descripció del nostre temple parroquial i els desplaçaments fins a Randa, Albenya i Castelltix.

Durant les seves llargues estades a Mallorca, aprengué a parlar i a escriure en català. En el nostre idioma publicà: "Rondaies de Mallorca" (1895), "Lo que sé de Miramar" (1911) i "Somnis d'estiu ran de mar" (1912).

Tengué el privilegi de rebre, en vida, l'homenatge de les principals institucions de Mallorca: la Diputació el declarà Fill Il·lustre, així com també l'A-

L'oratori de Ramon Llull. (G. Vuillier, Miramar).

juntament de Ciutat que li dedicà un carrer i posteriorment l'obelisc de la plaça contigua. El Foment de Turisme el declarà l'any 1909 President Honorari.

Avui en dia, el nostre millor homenatge seria recórrer a peu el camí que porta el seu nom i que manà construir, des del Pla d'Es Pouet fins a les estribacions del Teix passant per la cresta del Puig Caragolí. Una altra alternativa seria baixar pel senderol que mena als miradors de S'Arxiduc, que des de Ca Madò Pilla baixa fins al camí que, voramar, enllaçava la possessió de S'Estaca (residència de la seva estimada Catalina Homar) fins a Na Foradada, on encara es conserven les argolles que servien per amarrar el seu iot Nixe. Desgraciadament, d'aquest darrer camí ja en queden ben pocs vestigis, perquè la forta maror que sol assotar aquells indrets i, sobretot, els xaragalls que en dies de forta pluja baixen impetuosos de la muntanya han anat erosionant quasi tota aquesta via d'enllaç entre dos dels seus grans amors: la mar i na Catalina de S'Estaca.

Acabarem aquest homenatge amb uns versos que el poeta Joan Alcover dedicà a uns indrets privilegiats per la natura i que tant estimà l'Arxiduc:

Sempre visquí vora del mar,
mes fins avui no el coneixia;
sobtadament, a Miramar
m'ha revelat sa fesomia.

MIQUEL SASTRE "FIOLET"

108.0 FM
7è aniversari

BIEL MAJORAL GUARDONAT AMB EL PREMI SANTA ANNETA DE TITOIETA RÀDIO

LA CONVOCATÒRIA

El grup promotor de Titoieta Ràdio va decidir crear el Premi Santa Anneta, coincidint precisament amb la celebració del 7è Aniversari de l'emissora local. El guardó està destinat principalment al reconeixement d'una iniciativa, persona, entitat o grup que destaquí per la promoció i defensa de la cultura i de la llengua catalana. També es tenen en compte altres objectius fundacionals dels promotors de T.R.

El guardó fou convocat el passat mes de maig i el termini de presentació de candidatures va finalitzar el 30 de juny.

EL GUARDONAT

El guardonat de la primera edició del premi Santa Anneta de Titoieta Ràdio és el filòleg i músic **BIEL MAJORAL**.

GABRIEL OLIVER OLIVER (Biel Majoral), va néixer a Algaida l'any 1950. És llicenciat en filologia romànica, especialitat de filologia catalana, a la Universitat de Barcelona. Des de 1977, és professor de cultura popular i llengua catalana a l'Escola de Formació del Professorat d'Educació General Bàsica.

Es dedica a la música popular que coneix i estima. Amb el seu grup, format per Antoni Artigues, Delfi Mulet i Biel Torres, ha donat a conèixer la música popular mallorquina a Suècia, Gal·les i França.

Algunes de les seves cançons reflecteixen una preocupació política centrada amb Mallorca i la resta de Països Catalans. El passat 17 de juny va presentar el concert "Tonades i cançons antigues" a l'església d'Algaida amb gran èxit de públic.

Interessat per la cultura popular ha publicat articles a diverses revistes. Fou un dels promotors de la delegació a Algaida de l'Obra Cultural Balear. Va impartir, juntament amb Gabriel Bibiloni, les primeres classes de català a la nostra vila. Va participar, l'any 1972, en la restauració dels cossiers d'Algaida del quals és membre. Actualment amb el seu germà Andreu dedica molt de temps al cultiu de la vinya i a l'elaboració de vi. Les nits de Sant Joan de lluna plena li agrada pujar al Puig de les Bruixes.

LA NIT DE L'ENTREGA

La plaça d'Algaida fou l'escenari on es va fer públic el nom del guardonat. L'acte es celebrà el dimarts, 26 de juliol, coincidint amb el dia de Santa Anneta. Pere Salas i Joana Maria Jaume foren els encarregats de fer l'entrega del guardó en nom de TITOIETA RÀDIO.

BIEL MAJORAL recollí el premi personalment. Les paraules d'agraïment del guardonat donaren pas a la música i la traca que marcaren la fi de les Festes de Sant Jaume 1994.

AVÍS IMPORTANT

TITOIETA RÀDIO NO EMETRÀ DURANT EL MES DE SETEMBRE PER EFECTUAR UNA REVISIÓ TÈCNICA DELS EQUIPS EMISSORS. T.R. INICIARÀ LES EMISSIONS EL PRÒXIM 1r. D'OCTUBRE.

GLOSES

El nostre bon amic Jaume Juan "Toledo" ha guanyat el primer premi en el certamen literari de Sant Bartomeu de Sòller. Aquest premi du el nom del gran glosador solleric Pau Cerol. Aquí teniu la glosa guanyadora, alhora que enviam la nostra enhorabona a en Jaume.

GLOSA D'EN PERE I NA JOANA

-Saps que ho ets de presumida,
i et creus esser espavilada.
T'has fet una empastissada
que t'has passat de sa mida.
Amb sa cara tan humida
sembla que vas disfressada.

-Tu ets una criatura
que de seny no en té ni un pam.
No te fas net es barram.
Dus roba de poca altura.
Veig en sa teva figura
s'imatge d'un mort de fam.

-Ets tu qui molta fam passa
per sa por de no engreixar.
S'aliment que pots menjar
el peses tassa per tassa.
Creu-me, que amb tan poca grassa
no tens per on agafar.

-Pere, no dius veritat.
Es teu glosar me despista.
No és que me senti una artista,
però jo sé que t'agrat
perquè prou he reparat
que me menges amb sa vista.

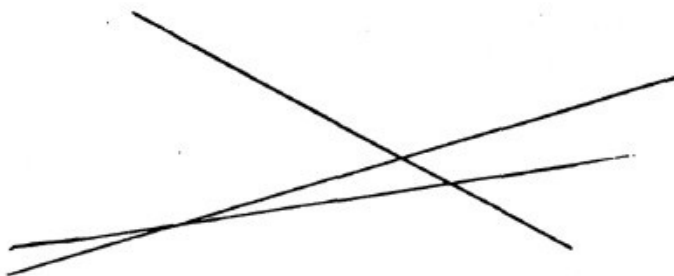
-Es cert, l'has dita condreta.
Me tenc de treure es capell.
Quan contemplant sa teva pell
avui que vas tan curteta,
tu no saps bé, Joaneta,
com s'alegra es meu aucell.

-Tampoc ets un mort de fam.
Ets un mascle que m'agrada.
Meiam si d'una vegada
a ser bons amics provam,
que quan sent es teu reclam
tenc una flor que se bada.

A TONI I BEL CIREROL EN EL DIA DE LA SEVA PRIMERA COMUNIO

Amb una abraçada forta,
el quinze de juliol,
Antoni i Bel Cirerol
han obert del cor la porta
a l'Amor que reconforta,
el Pa d'Àngels, Pa Diví.
Des d'ara podran fruir
sense mesura ni mida
de l'Amor que dóna vida,
de l'Amor que no té fi.

LLORENÇ ANTICH

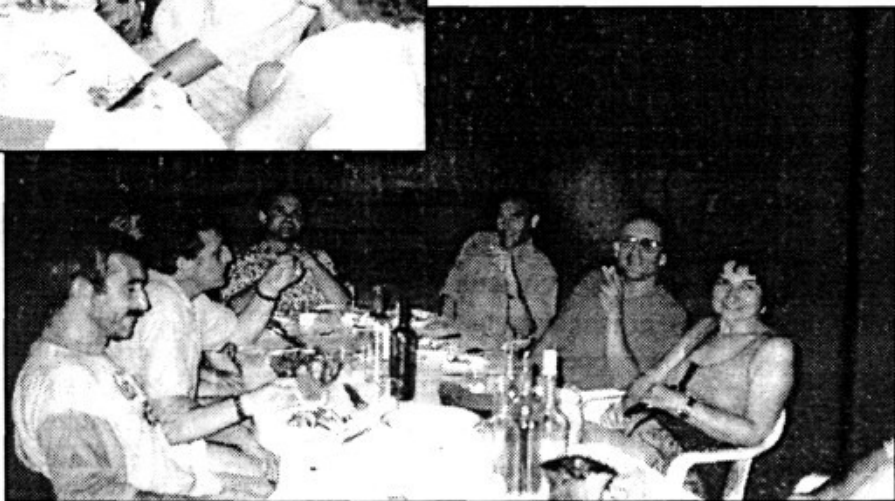

Solucions als mots encruats

Horitzontals: 1. Ramona. Sis. 2. acaronar. E. 3. panada. aid. 4. iber. ro. MI. 5. dar. P. nyoc. 6. alenada. MI. 7. masegada. O. 8. et. goteres. 9. N. nadis. re. 10. tantal. nas.

Verticals: 1. ràpidament. 2. acabalut. a. 3. maneres. nn. 4. orar. negat. 5. ned. pagoda. 6. anar. d'itil. 7. a. enades. 8. ra. y. ar. N. 9. I. imam. era. 10. sediciosos.

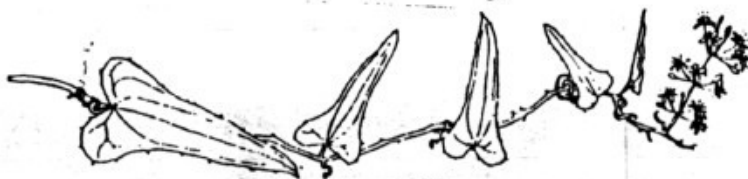
SOPAR D'ES SAIG

Les nostres plantes

l'alzina

Sofrint la xardor d'aquest mes d'agost, un creu que la millor manera de consolar-se és pensar en la frescor, és difícil, però deixar-se anar, vaguejant, a passejar per dintre dels ombrívols i humits és un dir- alzinars de la serra, això, al menys, encara que sigui de pensament, refresca.

Els alzinars esponerosos que abans cobrien gran part de l'illa, i avui sols es troben reduïts a la serra de Tramuntana, també a la vessant nord del puig de Cura hi trobam una mostra, són els representants més típics del boscos del clima mediterrani.

Les terres de la conca mediterrània han constituït l'escenari on ha nascut la civilització del món occidental, a conseqüència d'un clima especialment suau on la vida dels humans, sense ser extremament fàcil, és factible.

El clima mediterrani es caracteritza per la combinació d'una sequera estival més o menys llarga, una gran variabilitat interanual de les precipitacions, uns estius calorosos i uns hiverns freds, en definitiva, calor relativa i fred suportable.

Aquests factors limitadors ambientals, secada estival i fred hivernal fan que els ecosistemes mediterranis s'enfrontin de manera quasi constant a un ambient que imposa unes restriccions, com si es mantenguessin al ralenti, això fa que la vegetació adopti estratègies per fer front a un ambient mai clarament limitador però molt sovint proper al límit, és l'estratègia dels perennifolis esclerofil·les. Aquest caràcter perennifoli permet iniciar l'activitat biològica quan les condicions ambientals deixen de ser limitadores, i això

pot succeir en qualsevol moment de l'any a causa de la irregularitat climàtica inherent del bioma.

Un exemple típic de la morfologia esclerofil·la és l'alzina (*Quercus ilex*). De la família de les fagàcies, l'alzina és un arbre corpulent, a vegades de grans dimensions. Tendeix a fer una brancada ampla i densa i té l'escorça molt fosca i rugosa i les fulles perennes, aquesta característica de les fulles li permet aprofitar els curts períodes favorables que poden aparèixer en determinats moments. Les fulles són coriàcies i esclerofil·les, per suportar freds i secades, caracteritzades per cutícules gruixades, alt contingut d'elements estructurals (celulosa i lignina) i un nombre reduït d'estomes, que fan que aquestes fulles siguin poc propenses a perdre l'aigua. Són d'anvers verd fosc i de revers grisenc, recobert d'una fina borra, i amb els marges un poc espinosos. Floreix entre abril i maig, i fructifica els mesos de novembre i desembre. El seu fruit és el gla o aglà. Diu l'endevinalla:

Vaig néixer capell posat,
tota ma vida l'he duit
i des que es capell m'és fuit
no he begut ni menjat.

Es troben poques alzines d'aglàns dolços (ssp. *ballota*), totes empeltades: "Dona i alzina, de cent, una de fina".

L'alzina forma comunitats vegetals, els alzinars (*Cyclamini-Quercetum ilicis*). Aquests tenen una estructura complexa. L'estrat arbori pot arribar fins els 20 o 25 m d'alçada, i les seves fosques brancades contribueixen a crear un ambient fresc i

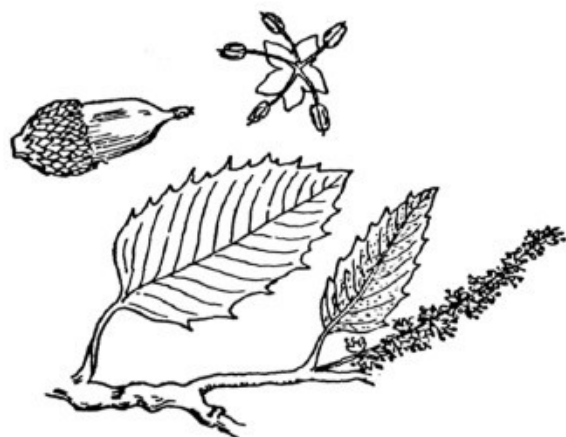
humit a l'interior del bosc. Sota aquest sostre hi ha un estrat arbustiu molt ric i dens que pot assolir els 3 o 5 m d'alçada. amb plantes com el llampúdol (*Rhamnus alaternus*), l'aladern de fulla ampla (*Phillyrea latifolia*), l'aladern de fulla estreta (*Phillyrea angustifolia*), la mata (*Pistacia lentiscus*) i l'arboçera (*Arbutus unedo*). A més es troba un estrat arbustiu baix (0,5-1 m) amb plantes com l'esparreguera (*Asparagus acutifolius*) i la rogeta (*Rubia peregrina*). L'estrat herbaci, privat de llum, és molt pobre, i es troben espècies com el pa porcí (*Cyclamen balearicum*), endèmic, i falzies del gènere *Asplenium*.

Però la característica més singular de l'estructura dels alzinars és la presència d'un estrat lianoide ben desenvolupat. Plantes enfiladisses com l'aritja (*Smilax aspera*), la mare-selva (*Lonicera implexa*) i l'heura (*Hedera helix*). Aquests diferents estrats embolicats de lianes, constitueixen boscos molt espessos i difícilment transitable.

De creixement lent i fusta dura i nuosa, difícil de treballar, l'alzina ha anat essent substituïda pels pins mediterranis.

En altre temps fou font de primera importància, ja que de temps immemorial l'alzina ha tengut tres usos: els aglans pels porcs, la llenya pel carbó, i l'escorça, per la seva riquesa en taní, emprada en l'adob de pells i en la fixació de colorants.

Els camins i les barraques de carboners, els forns de coure pa, els rotlos de sitja en són testimoni d'una activitat gairebé perduda. El carboneig consisteix a convertir la llenya en carbó. La combustió lenta i controlada de la fusta a les sitges aconseguix que aquesta perdi totes les substàncies volàtils i conservi, en canvi, quasi tot el carboni inicial, és a dir, quasi tot el poder calorífic. Aquest carbó, degut a la pèrdua de l'aigua i substàncies volàtils, és lleuger i fàcilment esmicolable i posat dins sacs fàcil de transportar. Això ha fet que el carbó vegetal hagi estat un combustible molt utilitzat, sobretot quan el

carbó d'origen fòssil no era a l'abast de tothom. L'abandó del carboneig ha permès la recuperació d'alzinars, però aquests segueixen amenaçats per altres agents: banyarriquer, urbanitzacions, carreteres, etc.

Per la gran quantitat de taní que conté l'alzina té moltes propietats. Així l'escorça d'alzines joves es bull en aigua, i glopejant-la, serveix per curar llagues de la gargamella i de la boca i aturar hemorràgies de les genives. També cura les sedes i ferides externes. Les fulles són usades com a tònic per diarrees, molèsties de fetege, debilitat.

Segons la cultura popular, l'alzina és una planta maleïda, ja que Jesús quan va expirar, la natura va estremir-se tota, excepte, l'alzina que va restar indiferent a la mort del Fill del seu Creador i fou per aquest motiu condemnada a vestir dol tota la vida, i així canvià el seu color verd viu pel color negre trist que té. Però l'alzina fou també símbol de força i hospitalitat.

Passejar pels ombrívols i frescs alzinars és un plaer més que recomanable i contemplar les velles i grans alzines, com la d'Alcanalleta, algunes ja desaparegudes que s'han fet cèlebres com la gran alzina de Mossa cantada per Costa i Llobera:

Patriarca que sos braços aixeca moridor
per beneir extàtic sa llarga descendència,
així alçava ses branques d'antiga

/corpulència

damunt les grans alzines l'arbre major.

Jaume Jaume i Oliver

GALERIA DE PERSONATGES IL·LUSTRES

TRADICIONS, COSTUMS I INNOVACIONS

Tots coneixem les festes d'HIVERN i les d'ESTIU, així com la PAU i la FIRA. Cada any es presenten puntualment i, en la mesura del possible, compleixen la seva funció de manteniment de les tradicions i els costums.

Proposem encetar noves accions dirigides a estimular tothom, però molt especialment la joventut. Ho presentem en dues vessants:

-Actes puntuals i concrets, de curta durada i que convenientment articulats poden conformar un programa cultural per tot l'any.

-Actes de continuïtat, desenvolupant programes de caire social.

Per al primer apartat proposem:

ALGAIDART

Algaidart es desenvoluparia en UN CAPDE SETMANA fent una trobada d'artistes, mostres d'art, xerrades i col·loquis, projecció de pel·lícules, ...

Algaidart pot reunir un gran nombre d'artistes, aficionats i curiosos de l'art. tenim constància de l'interès per les mostres que es fan durant les FESTES (especialment les d'ESTIU). Pensem que en un altre moment TAMBÉ es pot veure ART, potser no tan "festivament" però amb més difusió cap a les persones relament interessades.

Al nostre entendre, ALGAIDART no ha d'esser:

-Un HAPPENING.

-Una FIRA-MERCAT.

-Un acte de PROPAGANDA.

Algaisdart hauria de ser de TOTS, hauria d'excloure protagonismes.

Per organitzar-lo, podríem crear una COMISSIÓ amb les institucions del poble que coordinés el programa, ajustant-lo als objectius. Aquesta COMISSIÓ podria convertir-se en una mena de confederació d'institucions amb els seus propis estatuts, etc. Amb molt de sentit pràctic, i sense voler fer una demostració de perfeccionismes,

creiem que l'organització i el desenvolupament tenen un cost ínfim, pràcticament NUL, ja que allò que realment val: IDEES, treball dels privats, vitalitat de les institucions, etc. NO S'HA DE PAGAR!

Les persones interessades poden contactar amb ES SAIG, i ja es convocarà una reunió per perfilar el tema.

Per el segon punt abans esmentat (programes de continuïtat) proposam:

ALGAIDA, QUALITAT DE VIDA.

Algaida, qualitat de vida és un projecte per millorar el dia a dia del Poble, des dels aspectes formals fins als de fons, en una veritable globalitat d'accions.

Distints grups de treball desenvoluparien programes concrets per assolir els seus propis OBJECTIUS i entre tots cercar la globalització esmentada.

Igualment que en el punt anterior, tots els interessats contacten amb ES SAIG per coençar a posar fil a l'agulla

VAT

ALGAIDA, a tan sols 20 Km de Ciutat, a 16 de l'Aeroport i a 19 del Polígon Industrial, amb connexió a la xarxa d'autovies-pistes per la C-715, etc. és un clar exemple de POBLE sotmès a la pressió de la gran ciutat. És veritat que no es pot viure d'esquena a aquesta realitat no es pot aturar el temps, ni els seus signes, més sí que es pot integrar aquest impacte de forma que sigui respectuós amb l'essència del Poble, no alterar la vida però sí ampliar les possibilitats de viure-la millor.

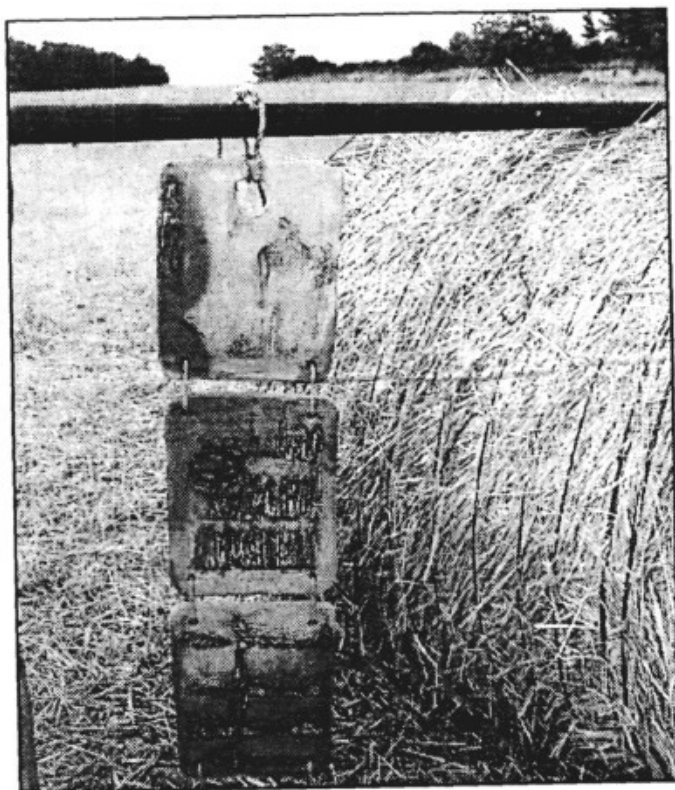
En aquest sentit la pròpia SOCIETAT CIVIL, les seves Institucions i els que tenen la càrrega de la RESPONSABILITAT delegada del Poble, s'han de posar d'acord sobre COM assenten aquest PRESENT i preparen el FUTUR. Està en joc la QUALITAT DE VIDA, ni més ni meys.

VATJUBILAT

NOTICIARI D'ART

El mes passat us donàvem noves literàries de l'exposició d'Espais Aulica, Pere Ignasi i Julio León a la possessió Els Calderers de Sant Joan. Ara us en donam testimoni gràfic, tot i les limitacions de la tècnica fotogràfica per copsar plenament la vareta dels i de les artistes, que transforma un lloc corrent en un espai ple de màgia i d'il·lusió.

PINA

PINA A LES PÀGINES D'ES SAIG: Com cada any, volem donar les gràcies a la revista ES SAIG per la deferència que té cap als pineros el mes de setembre dedicant-li unes pàgines amb motiu de les festes dels Patrons del Poble Sant Cosme i Sant Damià. Per cert que de la festa no vos podem avançar res, però, com és de suposar, l'acte central és la missa solemne que se celebra en honor dels Sants Metges a la qual assisteixen la majoria dels pineros. Com podeu veure, la foto de la portada és d'un grup d'al.lots de Pina, així com l'entrevista de la darrera plana que férem a l'amo'n Tomeu "Seguí". Confiam que aquestes pàgines vos agradin; volen esser un record especial de la revista ES SAIG a Pina i un petit homenatge; al manco aquesta és la nostra intenció, que duim a terme amb tota il.lusió i que dedicam a tots els pineros.

CEMENTERI I CREUS: L'Ajuntament ha rebut una ajuda de la Comunitat Europea per arreglar la capella del cementeri i restaurar la creu des joc, que, com sabeu, fa bastants d'anys que està espenyada.

MORERES: Les moreres de Sa Font han estat empeltades de morers bords; pareix que han aferrat tots llevat d'un que ja ho era; es confia amb aquesta mesura evitar les molèsties de la brutor que feien les mores i de la gran quantitat de mosques que hi acudien.

PAC DE SINEU: L'INSALUD ha contestat favorablement a la sol.licitud que es va fer perquè els pineros poguessin anar per les urgències al Punt d'Atenció Continuada (PAC) de Sineu, ja que aquest està més aprop i és més avinent que haver-se de desplaçar a Lluçmajor. L'escrit contestant favorablement la petició està exposat als cafès i comerços i diu que els pineros podran anar tant a Sineu com a Lluçmajor.

AIGÜES BRUTES I NETES: Continuen les obres a bon ritme; ara s'estan posant les comportes de les aigües brutes; les acometides de les netes ja estan posades; falta fer els forats per a les capses dels contadors. La gent, com és de suposar, es queixa un poc per les molèsties, però hem pogut comprovar que no ho fa massa i diu i comprèn que s'ha de tenir paciència. El que sí hem sentit comentar és que no costaria massa seria reblir amb grava i no deixar els clots tan grossos, sobretot del carrer Major, que és el que té més circulació. Aquesta queixa, la de reomplir a nivell, és la que més hem sentit i casi no es pot considerar com una queixa.

FESTA DE SON PEROT: Com cada any, el passat mes d'agost es va celebrar la festa de la Mare de Déu de Lourdes de Son Perot; molta de gent va pujar a peu per anar-hi a oir la missa que s'hi diu.

PINA A L'ENCICLOPEDIA DE MALLORCA: Fa poc vengueren els de l'Enciclopèdia de Mallorca per fer unes fotos per a l'article Pina, de pròxima aparició. Així mateix, sabem que està preparat un reportatge damunt Sa Font que, pel que sabem, es publicarà aviat a la revista Brisas.

ESPORTS

FUTBOL

Com informàrem al darrer número d'ES SAIG, es va confirmar la continuïtat del President del C. E. Algaida, en Joan Mut, juntament amb la directiva que presideix.

Passant al tema esportiu, hem de dir que la pretemporada ha començat a tots els nivells, encara que la Junta Directiva s'ha trobat amb molts de problemes per confeccionar el planter de jugadors, ja que una majoria dels integrants de la passada temporada no volen continuar. Això ha suposat la necessitat de repescar alguns jugadors del poble i de cercar integrants de fora per completar la plantilla de 1ª Regional que com l'any passat continua entrenant en Tòfol Ors.

Pel que fa als equips inferiors, hem de dir que tots han començat els entrenaments i han celebrat partits de preparació.

Els equips de benjamins, infantils i cadets participaren al ja veterà Torneig de la Llum a Montuïri, on tan sols els infantils feren un paper meritori, quedant en tercer lloc sense perdre cap dels dos partits.

De totes maneres esperam que els nins passin la prova de jugar bé una vegada que s'adaptin a les diferents categories, ja que molts han pujat per motius d'edat.

Veterans

L'equip de futbol Auto-Escola Levante des d'enguany s'anomenarà VETERANS D'ALGAIDA, encara que continuï

figurant el nom dels espònsors a l'uniforme.

Això ens recorda que aquest equip, des del principi, ha estat contestat per un sector d'aficionats dient que perjudicava el club capdavanter i representatiu del nostre poble.

Després de quinze anys, les crítiques s'han de demostrar. Ajuda, col·laboració i fins i tot direcció del C. E. Algaida dels integrants dels veterans són proves que el que interessa és fer esport i passar-s'ho de lo millor.

SANT JAUME 94

Aquest estiu i bàsicament durant les Festes de Sant Jaume el nostre poble ha estat ple d'activitats esportives: esports variats i sobretot molta participació. La gent respon i això permet ser optimistes de cara a mantenir una activitat esportiva considerable.

Torneig de futbol

Enguany la participació ha estat masiva fins al punt que l'organització (l'Ajuntament) va quedar sorpresa per la quantitat d'equips apuntats.

Un total de quinze equips prengueren part al torneig, dividits en tres grups i jugant les eliminatòries finals els dos primers classificats de cada grup a més de dos equips classificats en tercer lloc amb més bona puntuació.

Els quatre equips que jugaren la darrera eliminatòria foren:

Cal Dimoni-Troquelma 4-6
Ibercon-Es quatre perduts

12-3

La classificació pel tercer i quart lloc:

Cal Dimoni-Es quatre perduts
5-3

La final:

Ibercon-Troquelma 2-3

Tan sols un emperò a l'organització i és que estudiï la possibilitat de fer grups per edats.

Sortida de la prova ciclista Pujada a Cura.

De totes maneres, el nostre reconeixement a la feina sacrificada i perfecta durant tot el torneig d'en Toni Mulet.

ESCACS

Torneig de partides ràpides d'escacs.

Durant les festes de Sant Jaume el Club d'Escacs d'Algaida va organitzar un torneig de partides ràpides (temps limitat) que va resultar un autèntic èxit, tant per la nombrosa participació com per la qualitat dels participants que jugaren amb gran rapidesa de reflexos.

La classificació d'aquest torneig va ser:

1. Ivaniets (jugador rus)
2. Galiana
3. Cerrato

Pel que fa als jugadors locals, la classificació va ser: 1. Toni Ripoll
2. Tomeu Ramis

També dins les festes es va organitzar un torneig infantil d'escacs, que estava dividit en dues categories segons l'edat dels participants. Aquesta va ser la classificació:

- Infantils fins a 10 anys:
1. Magdalena Vich "Blanc"
  2. Catalina Vich "Blanc"
  3. Miquel Vanrell "Rapinya"

Infantils de més de 10 anys:

1. Tomeu Ramis
2. Rafel Puigserver
3. Joan Toni Juan

L'equip està convidat a participar a un torneig a Maria de la Salut durant el mes de setembre.

Enhorabona per la feina d'aquest grup.

CICLISME

El dia 13 d'agost es va disputar la ja tradicional prova contra el crono a Pina. Un total de 21 cor-

redors hi prengueren part i hem de destacar que per primera vegada una corredora va participar en una carrera ciclista al nostre poble.

Es tracta de n'Antònia Perelló "Pistola", que malgrat el patiment va aconseguir acabar la prova.

A veure si les dones s'animen a participar.

Classificacions:

Veterans:

Toni Trobat "Mavi" 18'01

Guillem Miralles 18'49

Juvenils:

Joan Perelló 18'50

Jaume Bauzá 19'01

Cicloturistes:

Tomeu Fullana 17'50

Macià Puigserver 18'08

Socials:

Rafel Perelló 16'41

Tomeu Ballester 16'50

L'activitat del club ciclista "A poc a poc" durant les festes i tot l'estiu ha estat grossa, després de la feinada de la prova del Pla de Mallorca. El dia 23 de juliol es va fer la tradicional pujada a Cura, amb molta participació i molta competència.

Els guanyadors foren:

Federats Social:

Tomeu Ballester 14'40

Juvenils:

Llorenç Sastre 16'01

Aficionats:

Tomeu Fullana 15'01

Veterans:

Toni Trobat 17'52

Guillem Miralles id.

En aquesta carrera es va entregar una placa al corredor més veterà i persona que més treballa i més temps dedica al club: en Guillem Miralles "Peret".

En Mateu de sa carnisseria va prometre que pujaria a Cura i va complir la promesa.

Passam a la carrera més important de l'any que no és altra que el Gran Premi Algaida, organitzat pel Club "A poc a poc" i patrocinat per l'Ajuntament d'Algaida i els socis del club amb la col·laboració inestimable de les entitats i particulars que han aportat trofeus. Hem de dir que

va ser molt disputada. El nostre paísà Guillem Ramis s'esforçà al màxim per guanyar, malgrat que al final el corredor Bon i l'equip dels Gomila aconseguiren la victòria.

1er. sector: trofeu Cafès Sorbito: Toni Bon

2on sector: taller Oliver Barros: Tomeu Amengual

Premi Muntanya: Cons. Llorenç Trobat: Juan Linares

Metes volants: Sa Talaieta: Joan Horrach

1er. juvenil: Ajuntament d'Algaida: Pere Montcada

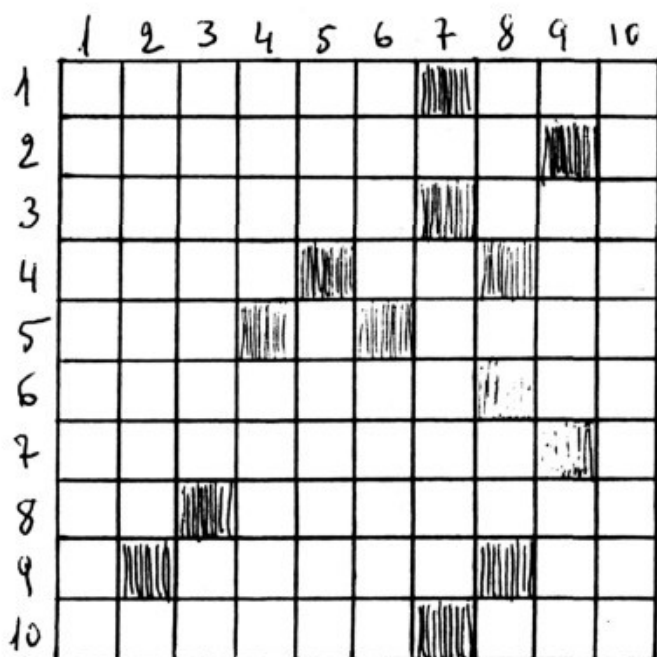
1er. General individual: Ajuntament d'Algaida: Toni Bon.

JOAN TROBAT

PASSATEMPS

Horitzontals: 1. Malnom d'Algaida. Altre malnom d'Algaida. 2. Acariciar, afalagar. Punt cardinal. 3. Pasta cuita de farina farcida de carn, peix o verdura. Període de temps (al revés). 4. Ibèric. Lletra grega. Gairebé mil. 5. Donar. Fòsfor. Nyic-i-... 6. Alè, bufada. Una mica més de mil. 7. Aixafada, manuclejada. Punt cardinal. 8. Conjunció llatina. Degotissos, degotims. 9. Punt cardinal. Lletó. Nota musical sense cap valor. 10. Element químic de nombre atòmic 73. Olfacte, flaire.

Verticals: 1. Promptament, veloçment. 2. Ric, acomodat. La primera. 3. Formes, cortesia. Dues consonants iguals. 4. Pregat, resar. Inepte, inútil. 5. Tractament honorífic masculí anteposat al nom (al revés). Temple. 6. Dirigir-se. Fruit de la palmera. 7. La primera. Ones, ondulacions. 8. Abreviatura de senyora. Itri. Terminació d'infinitiu. Nitrogen. 9. Iode. Persona que presideix l'oració col·lectiva a la mesquita. Si no vols pols, no hi vagis. 10. Faccioses, insurrectes.

Les solucions als mots encreuats les trobareu a la pàgina 24.

ECLTATUALFA
NNSPOSSEESX
SEIUSEHESUU
SLUACIIUCNE
SAFLOXRLAME
SDGRIUAANMA
TRICATLSYRE
MAGRESALOME
NCTPEREFLAC
TSORBADCIOR
EESRAQUITIC

Sopa de lletres

Heu de localitzar deu sinònims de "prim". Les lletres que vos sobrin seran un pensament de Joan Fuster.

Solució a la passada sopa de lletres. Una vegada localitzats els deu sinònims de "generós", podeu llegir: "Era un àngel roent pels coixins de la fosca". (Josep Ma. Llompart).

(UNA XERRADETA... acabament.)

-I de la vostra joventut, què ens podeu dir?

-Després de llicenciat del servici, amb un altre amic des Portitxol anàvem a Sa Pobla amb bicicleta i compràvem 30 quilos de mongetes per hom a 3 pessetes i les dúiem a vendre a Palma a 4 pessetes, sempre en sa nit; fèiem el que es deia estraperlo. Un vespre a Binisalem la Guàrdia Civil ens donà pila i voltàrem en redó i amagàrem les mongetes dins un porxo; l'endemà dematí quan hi anàrem no hi foren, l'amo les se n'havia duites; anàrem a xerrar amb ell i va dir que les mos pagaria al mateix preu que les haviem comprades i així ho va fer. Després vaig fer feina a Frío Industrial i duia el gel a la plaça des Mercat de Palma a les peixeteres i carnisers; me coneixien com en Tomeu des Gel. Després vaig posar una torradora de cafè a Palma que es deia "Cafés Nuevo Mundo", que encara continua.

-I de la vostra afició de glosador, què ens contau?

-A part de fer gloses, m'agradava anar als glosats que feien tant a poble extern com a Pina. Els glosadors em feien una glosa i jo els hi contestava. Record que vaig contestar a En Capellà d'Algaida, que per jo era el millor, a En Calafat de Son Servera, En Sansó d'Artà, En Vidal i en Cartutxo de Sencelles. A un glosat, a Lloret, en Cartutxo em va fer aquesta glosa que jo li vaig contestar:

En Cartutxo:

Pots venir amb noltros a seure;
saps glosar i tens estil
i a ca nostra et daré empriu
per venir a sopar i jeure,
jo es padrí i tu es gendre,
jo tenc una filla tendra
i bufant davall sa cendre
te farà encendre es caliu.

Jo li vaig contestar:

Sa vostra filla és molt bona
i guapeta se pot dir,
a ca vostra no hi vull venir;
si ella me vol a mi
mos partirem es camí,
no mos estam molt enfora;
lo que no vull és es sogre
per no haver-lo de sofrir.

-Sabem que heu estat molt caçador, no és vera?

-Era molt aficionat a la caça amb cans eivissencs i escopeta, sempre vaig tenir 5 o 6 cans. Vaig anar durant més de 20 anys a caçar a Betlem, a Lluçmajor, que és una possessió que li falten sis quarterades per tenir-ne mil. Sempre agafàvem entre 30 i 40 conills, la mitat els agafaven els cans i l'atra mitat amb escopeta. Un pic a l'any hi anàvem amb els senyors i amics seus i aquest dia la retxa per caçar eren 100 conills; en tenir-los mos aturàvem de caçar. Per Pina hi solia anar molt poc, a caçar.

Amb l'amo'n Tomeu xerràrem una bona estona de moltes coses, emperò per acabar res millor que fer-ho amb una glosa, i ens enflocà aquesta:

Si jo pogués recordar
tot lo que a mi m'ha passat,
casi casi amb sa mitat
seria llarg de contar
i he procurat contestar
a lo que m'heu demanat.

BERNAT SERVERA I XESC OLIVER

UNA XERRADETA AMB...

L'AMO'N TOMEU 'SEGUÍ'

L'amo'n Tomeu és conegut tant a fora poble com a Pina per les seves gloses. Fa molts d'anys que a la missa dels Sants Metges no hi falten les seves gloses, així com a la salutació del programa de festes populars de l'estiu fa anys que n'hi ha una de seva; no parlem ja de les beneïdes de Sant Antoni on sempre hi participa; també són moltes les persones que li han demanat que les ne fes una per dir-la a qualche acte o celebració; damunt ES SAIG mateix n'hem publicades bastantes vegades, de gloses seves, i esperam seguir-ho fent.

Va néixer el 4 de febrer de 1916; té, per tant, 78 anys. Es va casar a la Seu el 20 de novembre del 45 amb una pollencina que vivia a Palma. El seu pare, que feia de pagès, també era glosador; també varen dur una temporada el cafè de Pina, però el seu ofici -parlam del pare- era picador: moltes cisternes i marges de Pina són obra seva; de casat també va anar uns dos anys a L'Havana a tallar canya de sucre.

-Què recordau de la vostra infantesa?

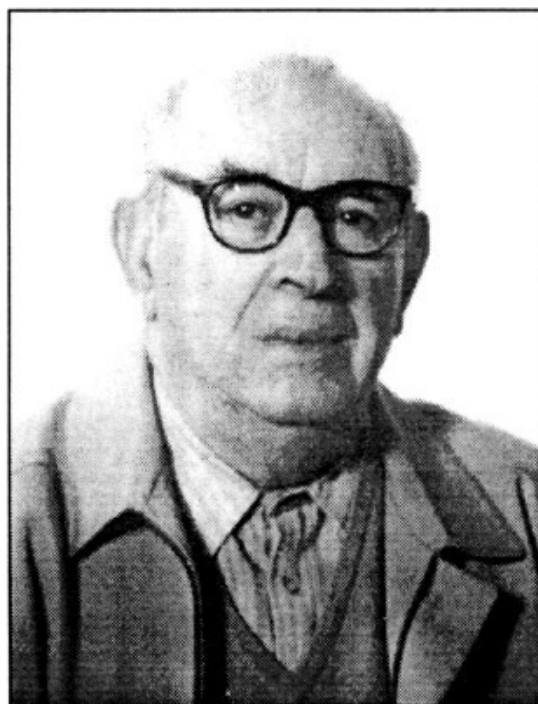
-Vaig anar a escola amb n'Andreu Ferrer i els vespres amb un mestre que li deien Franco, i també amb en Jara. Devers els 11 o 12 anys em llogaren de porquer a Son Miquelet, llavors vaig fer de figareler també a Son Miquelet. De quan feia de porquer record aquesta glosa que crec que va ser la primera que vaig fer, devia tenir 12 anys:

Voltros aquí cavau vinya
per dar vi a Son Miquelet
i en Sebastià Martellet
ha perduda sa camia
i l'amo damunt sa Riba
que vigila es porqueret.

-Tenim entès que dedicàreu unes gloses a un amic vostre.

-Sí, devia tenir uns 18 anys i en Bernat "Cabrer" i jo havíem d'anar a veu-

re unes pineres que eren a aplegar metles a una possessió que es deia "Sa Tanca", a devora S'Hostalot. Ens havíem de veure allà i en Bernat va partir abans i a la capavalla abans de les canyes va xocar amb un altre ciclista (ell volia ser corredor) i jo vaig arribar poc després de l'accident; el s'endugueren a l'hospital i el sendemà va morir. Això era l'any 1934 i li vaig dedicar una plegueta de gloses en memòria seva. Vet aquí una glosa d'aquesta plegueta:

Content i fent bona cara
de Son Mesquida partí
sa madona li va dir:
és llarga aquesta campanya,
però ell no s'estranyava,
contava arribar-hi;
lo que sol fer un fadrí
quí va a veure s'estimada
i en el pobret li esperava
la mort a mitjan camí.

(Segueix a la plana anterior)